

DÜNYA VE AHİRETİN HAYRI*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'ddîn...

Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ، فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
: لِلسَّانِ ذَاكِرٌ

وَقَلْبُ شَاكِرٌ، وَبَدَنٌ عَلَى الْبَلَاءِ صَابِرٌ، وَزَوْجَةٌ لَا
تَبْغِيهِ خَوْفًا فِي نَفْسِهَا وَلَا مَالِهِ

(طب . هب . عن ابن عباس)

ME. 141 (Erbaun men u'tiyehünne fekad u'tiye hayre'd-dünyâ ve'l-âhireh: Lisânün zâkirun, ve kalbün şâkirun, ve bedenün ale'lbelâi sâbirun,

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

ve zevcetün lâ tebğîhi havfen fî nefsihâ ve lâ mâlihî.) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri Ramazan'ın hayrına, bereketine cümlelerinizi erdirsin... Daha nice Ramazanlara, Kadirlere sıhhat, saadet, afiyet ve selâmetle ulaşmayı, onlardan mütena'im ve ganimetli olmayı nasib eylesin...

Meşguliyetlerin en güzellerinden bir çeşidi de, ilim ile meşgul olmaktır. İlim deyince, en başta gelen ilim Kur'an-ı Kerim ilmidir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin emirleri ve yasakları orada bildirilmiş olduğu için, müslüman ilkönce Kur'an-ı Kerim'i iyice öğrenmelidir.

Ondan sonra, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin elçisi, Peygamberimiz, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin hadisleri, nasihatleri gelir ki, o da Allah'ın kitabını bize getirmiş, onun hak elçisidir. Allah'ın kitabına sarıldığımız zaman, Allah'ın kitabı da bize zaten;

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

(آل عمران: ۳۱)

(Kul in küntüm tuhibbûna'llâhe fettebiünî yuhbib kümu'llâhu ve yağfir leküm zünûbeküm)
[Rasûlüm, de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı

bağışlasın!] (Âl-i İmran, 3/31) diyerek, yine Rasûlüllah'a havale etmektedir.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ، عَلَيْهِ مَا
عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

(التوبة: ١٢٨)

(*Lekad câeküm rasûlün min enfüsiküm azîz, aleyhi mâ anittüm harîsun aleyküm bi'l-mü'minîne raûfün rahîm.*) [Andolsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız, ona çok ağır gelir. O size çok düşkün, mü'minlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.] (Tevbe, 9/128) diye medhetmiştir.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا
وَنَذِيرًا. وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا

(الاحزاب: ٤٦-٤٥)

(*Yâ eyyühe'n-nebiyyü innâ erselnâke şâhiden ve mübeşşiren ve nezîrâ. Ve dâiyen ila'llâhi bi-iznihî ve sirâcen münîrâ.*) [Ey Peygamber! Biz seni hakîkaten bir şahit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Allah'ın izniyle, bir davetçi ve nur saçan bir kandil olarak gönderdik.] (Ahzâb, 33/45-46) diye medhetmiştir. Çok latîf şeylere teşbih etmiştir Efendimiz'i... Onun için, onun sözleri ile şu yatsı vaktine kadar, gözümüzü, gönlümüzü kulağımızı şenlendi-

relim! Dinimizin hakikatlerini Efendimiz'in nasihatlerinden öğrenmeğe çalışalım! Şu mübarek akşamın şu vaktini hayırla geçirelim!.. Herkes içinden niyet etsin; "Ne kadar bir zamansa, şu mescidin içinde i'tikâfa niyet eyledim." desin! Çünkü i'tikâfın sünnet olan şekli Ramazan'ın son on gününde i'tikâf eylemektir ama, bir mescide bir miktar girip de ibadete niyet etse de, – ulemamızın bir kısmı onu öyle kabul etmiştir– o da i'tikâftan sayılır. (*Neveytü sünnete'l-i'tikâf, fî hâze'l-mescidi şerif bürheten mine'z-zemân*) diye insan i'tikâfa niyet etmeli ki, o ecri de kazansın.

a. Dört Nimet

Taberânî ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet eylemiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

أَرْبَعٌ مِّنْ أُعْطِيَهُنَّ، فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
: لِسَانٌ ذَاكِرٌ، وَقَلْبٌ شَاكِرٌ، وَبَدَنٌ عَلَى الْبَلَاءِ
صَابِرٌ، وَزَوْجَةٌ لَا تَبْغِيهِ خَوْفًا فِي نَفْسِهَا وَلَا مَالِهِ

(طب . هب . عن ابن عباس)

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.134, no:11275; Taberânî, *Mu'cemü'sSağîr*, c.VII, s.179, no:7212; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.104, no:4429; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Şükür*, c.I, s.16, no:34; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.370, no:1495; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.IV, s.502, no:7437; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.1306, no:43416; RE. 68/11.

ME. 141 (*Erbaun men u'tiyehünne fekad u'tiye hayre'd-dünyâ ve'l-âhireh: Lisânün zâkirun, ve kalbün şâkirun, ve bedenün ale'lbelâi sâbirun, ve zevcetün lâ tebğîhi havfen fî nefsihâ ve lâ mâlihî.*)

(*Erbaun men u'tiyehünne fekad u'tiye hayre'd-dünyâ ve'l-âhireh*) “Dört şey vardır ki, kime bu dört şey verilmişse, hem dünyanın hem ahiretin hayrı verilmiş demektir. Dört şey vardır ki, kime bu dört şey verilmişse, yaşadığı şahıs; dünyanın da, ahiretin de hayrı kendisine bağışlanmış demektir.” Bakalım bizde var mı?.. Yoksa bile acaba sahip olabilir miyiz, çalışırsak elde edebilir miyiz?..

1. Zikredici Bir Dil

لِسَانٌ ذَاكِرٌ

(*Lisânün zâkir*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri’ni zikredici bir dile sahip olması.”

Allah, Allah, Allah, Allah... Lâ ilâhe illa'llâh, Lâ ilâhe illa'llâh, Lâ ilâhe illa'llâh... Sübhâna'llâh, Sübhâna'llâh, Sübhâna'llâh... El-hamdü lillâh, El-hamdü lillâh, El-hamdü lillâh... Allâhu ekber, Allâhu ekber, Allâhu ekber... Lâ havle ve lâ kuvete illâ bi'llâhi'laliyyi'l-azîm... Lâ havle ve lâ kuvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm... Bunların her birisi bir çeşit zikir. Hepsi olur, hepsi güzel... Öncelik sırası da bahis konusu değildir. Hangisinden başlasa, hangisini söylese, hepsi makbuldür. Hepsinin mânâsı çok şerefli, sevabı çok fazladır. İnsanın dili

Hakkın zikriyle meşgul olmalı!..

“—Peki, niye dili zikirli denmiş, niye dile zikir vazifesi yüklenilmiş?..”

Tabii, her âzânın yaratılışına uygun bir ibadeti, hizmeti vardır. Dilin de vazifesi söylemek olduğu için, o da hakkı söylesin, Allah’ı ansın diye, onun ibadeti zikirdir.

Amma, bir şey daha var ki, o da terbiye ile ilgili bir incelik: Bir insan bir şeyi söylerken söylerken, onun sözü yavaş yavaş içine geçer, özüne intikal eder, içine yerleşir. Bu da terbiye ile ilgili tecrübe edilmiş bir hakîkattir. İnsan böyle yaparken yaparken, taklîden yaparken tahkîka erer, hakîkatına vakıf olur. Sözü söyleyken, özüne intikal eder. Lafını ederken, sevgisi gönlünde kök salar, yerleşir.

“—Efendim, ben bundan bir şey anlamıyorum!”

Anlamıyorsan bile devam et, anlayacağın bir zaman gelecek. Onun için, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin zikriyle meşgul ol!..

Şimdi, zavallı bir nesildir bizim bu neslimiz. Eskiden İslâm’ın buralarda, medreselerde çok derinden derine ilimleri öğretilmiş. Tekkelerde ma’rifetullah inceden inceye ta’lim edilmiş. İnsanlar Allah-u Teâlâ Hazretleri hakkında ma’rifetullahı, muhabbetullahı vâsıl olmuşlar. Güzel güzel duygulara sahip olmuşlar. Mevlâmıza, Rabbimize severek, candan, gönülden, tatlı tatlı ibadet etmişler. Nice arif, nice kâmil kimseler gelmiş, geçmiş buradan da, sonra bizim neslimiz gelmiş.

Bizim neslimiz hiçbir şeyden haberdar değil. Bu haberdar olmadığı şeylerin arasında, bilmediği şeylerden birisi de zikir... Bilmiyor kadrini kıymetini, anlamıyor.

“—Yâhu gel, otur, devam et; bak olacak!..”

Şimdi insan, buradan Ankara’ya gitmeye karar verdiği zaman, üç adım atınca, “İşte gelmedim canım, varılmıyor.” diye otursa olur mu?.. Olmaz. 442 kilometre gideceksin, mesafe var, yol alacaksın. O yol almak olduğundan dolayı eskiler buna *seyr-i sülûk* demişler. Yâni girdiği meslekte, yolda insanın bir seyri vardır. Seyir halinde, seyr ü sefer halinde, yürüyüş halinde, hareket halinde; yürürse varacak...

Oturduğu yerden tembel tembel, yan gelmiş; “Üç adım attım, varamadım...” diyor. Varamazsın, üç adımlık yer değil... Yer uzak, yol uzak, azık lâzım, çalışmak lâzım, gayret lâzım, kuvvet lâzım!.. Deryalar var, dağlar var, dere-ler var, ovalar var, sahralar var... Onları geçeceksin! Gececeksin de menzil-i maksûduna varacaksın.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi ilim sahibi etsin... İlim sahibi insanları sevmeyi gönlümüze yerleştirsin... Onların kitaplarını okuyalım, sohbetlerini dinleyelim, izlerinden yürüyelim de, menzil-i maksûda Allah eriştirsin... Çalışarak olacak. Sevdiği kâmil, arif, zarif, edib kullar eylesin...

Edeb olmazsa, olmaz! İrfan olmazsa, ma’rifetullah olmazsa, kıymeti yok... Bu dünyaya neden geldi, neden gidiyor; anlayamazsa, ol-

maz. Şu camiye geliyor, gidiyor; anlayamazsa, olmaz. Şu Ramazan'a girdi, çıkıyor, işte geldi, gidiyor; hiç bir şey anlamadı Ramazandan... Ne nefse hâkim olmayı öğredi, ne ibadetlerin tadını içine yerleştirdi, ne sahurların, seher vakitlerinin kıymetini tattı, tadına vardı da anladı; öyle geldi, öyle gidiyor... Olmaz!

Ne diyelim?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri duygulu, anlayışlı, sezgisi kuvvetli, arif, edib, zarif, kâmil, sâlih mü'min kul eylesin cümlemizi...

Demek ki, birisi dilimiz zikirli olacak. Bunu yapabiliriz.

Yapınca çok faydası vardır.

Bir kez Allah dise aşk ile lisân, Dökülür cümle günah misl-i hazân...

İnsan, candan bir Allah deyiverse; günahları hazan yaprağı, kuru yaprakların döküldüğü gibi dökülür gider üzerinden...

2. Şükredici Bir Kalp

وَقَلْبٌ شَاكِرٌ

(*Ve kalbün şâkirun*) “Şükredici bir kalbe sahip olması.”

Hepimizde kalp var, kâfirden de var... İnsanın o zaman aklına geliyor; kâfirin de kalbi var, müşrikin de kalbi var, Amerikalının da, İngiliz'in de, Rus'un da, Bulgar'ın da, Yunan'ın da kalbi var... Hattâ ölünen de kalbi var... Atmıyor ama, kalbi var.

Bizim dediğimiz, hadislerin ayetlerin ifade ettiği kalp o değil ki?.. Bu hadislerde geçen, o ayetlerde geçen kalb, gönül demek. O iç alemi... Onun mahalli kalptir. Tamam, şimdi yürek dediğimiz et parçasıdır ama, o değildir. Ondan ayrı bir şeydir. Arş-ı A'lâ ile irtibatlıdır. İşte insanın o gönlü şükredici olacak.

Mûsâ AS geçiyormuş. Fakirin birisi de o kadar yoksulmuş ki, üstüne örtecek bir şeyi yokmuş. Kumları böyle üstüne örtmüş ki, avret yerleri kapansın, görünmesin diye...

“—Yâ Mûsâ, şu halimi görmüyor musun?” demiş.

“—Ne var halinde, haline şükret, beterin beteri var!” demiş.

“—Neyime şükredeyim, giyecek elbisem bile yok...” derken, bir rüzgâr esmiş, kumlar da savrulmuş gitmiş. Kum da kalmamış.

Yâni şükredecek o kadar çok şeyimiz vardır ki, farkında değilizdir; “Neyimize şükrederim?” deriz. O cahil gibi, zamanımızda pek çok insan, hep elinde olmayan şeyleri düşünüyor, “Neyime şükredeceğim?” diyor:

“—Boğaziçi’nde yalım yok, neyime şükredeyim?.. Altımda Mercedes arabam yok, neyime şükredeyim?.. Cebimde milyonlar yok, neyime şükredeyim?” diyor.

Yâ mübarek, sıhhatin var, hastanede değilsin, gözün görüyor, kulağın işitiyor; müslümansın, daha ne istiyorsun?.. Kâfir olsaydın, onların hepsi olsaydı bile kıymeti yoktu.

Ayet-i kerime bildiriyor:

وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا

(النحل: ١٨)

(*Ve in teuddû ni'meta'llâhi lâ tuhsühâ*)
“Eğer Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin nimetlerini saymağa kalksanız, sayamazsınız, bitmez.”
(Nahl: 16/18)

Göz nimet, kulak nimet, el nimet, ayak nimet, nefes almak nimet, nefes vermek nimet... Nefes alamazsan, patlarsın; nefes veremezsen, yine patlarsın... Her birisi ayrı nimet.

Gözün suyu çok aksa şapır şapır...

“—Ağlıyor musun?..”

“—Ağlamıyorum ama, gözüm sulanıyor, akıyor.”

Bir arıza... Gözün kurusa, yanar kırmızı kırmızı; arıza... Burnun fazla aksa, mendil yetiştiremesen; arıza... Hiç akmasa, kurusa takır takır; arıza... Boğazın kurusa, arıza; dudağın kurusa, arıza; çatlasa, arıza... Olmadığı zaman anlarsın kıymetini...

Çok çeşitli nimetler var. İnsanın bazan kolu tutmuyor, bazan ayağı tutmuyor, bazan bir yerine bir arıza oluyor... Vayy, bu da nimetmiş.

Kalkıyorsun, “Abdest tazeleyeceğim, bir dakika müsaade...” diyorsun. Yüznumaraya giriyorsun, çıkıyorsun; gidiyorsun, abdest alıp geliyorsun... Biliyor musun bunun nimet olduğunu?.. Bilmez.

Halbuki yaşlı adam, prostatı vardır, yüznumaraya girer, bir saat, birbuçuk saat uğraşır; prostattan dolayı küçük abdestini bir türlü yapamaz. Haa, demek ki küçük abdesti yapmak bile bir nimetmiş!.. O zaman, iş işten geçtikten sonra aklı başına gelir.

Hâsılı, insanın üzerinde Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin

sayılamayacak miktarda nimeti vardır ve devam edip durur. Her an devam eder.

كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ
(الرحمن: ٢٩)

(Külle yevmin hüve fî şe'n) “Her anda o bir şe'nde...” (Rahman, 55/29)

Dâimâ teceddüd ediyor Allah'ın nimetleri. Çünkü, “Haydi verdim, yetti artık!” dese, bu an verdiği için yaşarız, ikinci anda ölürüz. Devam ediyor. Lütfu devam ettiği için, ikinci anda da hayattayız. Bizim ayakta durmamız, her anda Allah'ın tecellîsiyle, lütfuyla oluyor. Allah bize o nimetleri sezip, kendisinin verdiği anlayıp, kendisine severek bağlanıp, şükredici bir gönle sahip olanlardan eylesin...

“—Yâ Rabbi çok şükür, verdiğin şu nimetlere bak yâ Rabbi!..” diye gözü yaşarır insanın, tatlı tatlı göz yaşı döker insan, ağlar.

“—Yâ Rabbi, ben yüzü kara bir kulunum. Hiçbir kıymetim yok, kadrim yok... Ölçüyorum, biçiyorum, kendime bakıyorum, bir hal

görmüyorum. Ne nimetler vermişsin bana yâ Rabbi!.. Şu halime bak, nimetlerin içinde yüzüyorum. Akıl vermişsin, sıhhat vermişsin, para vermişsin, ev vermişsin, çoluk vermişsin, çocuk vermişsin... İman vermişsin... Nasib etmişsin cuma gününde, Kadir Gecesinde ibadetini yaptırtıyorsun, Ramazan'da oruç tutturuyorsun; ne mutlu yâ Rabbi bana!.. Ya hiç buralara yanaşmayan kaba saba bir adam olsaydım!” diye, işte böyle şükredici bir kalbe sahip olacağız.

Şükretmek için de insanın etrafa biraz bakması lâzım! Nimetleri görmesi lâzım!.. Etrafındaki başka insanlarla kendi durumunu mukayese ediverip; “Tamam, benim bu durumum yok, çok şükür yâ Rabbi!” demesi lâzım!

Kendinden aşağıdakilere bak, o zaman görürsün. Ben biraz geçen günlerde, fakir mahallelerine şöyle bir gidiverdim. Biz hiç farkında değiliz, el-hamdü lillâh, ne kadar nimetlerimiz var... O zavallılar ne sıkıntılar çekiyorlar. Şu gecekondulara gidivermek lâzım! Bir gecekonduda camisinde namaz kılıvermek lâzım!.. Hocaefendiye bir sormak lâzım! Etrafındaki insanlara bir bakmak lâzım!..

Dilimiz zikirli olacak; bir... Yapabiliriz. Kalbimiz şükürlü olacak; iki... Etrafımıza dikkatli bakarız, Allah'ın bize verdiği nimetleri bir düşünürüz, şükredici bir kalbe, gönle sahip oluruz. Bu da olmayacak bir şey değil. Çalışırsak, bunu da yaparız.

3. Belâlara Sabırlı Bir beden

وَبَدَنٌ عَلَى الْبَلَاءِ صَابِرٌ

(*Ve bedenün ale'l-belâi sâbirun*) “Belâlara sabırlı bir vücudu olacak insanın.” Çünkü her zaman baklava börek gelmez. Allah-u Teâlâ Hazretleri;

لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ

(الأنبياء: ٢٣)

(*Lâ yüs'elü ammâ yef'alü ve hüm yüs'elûn*) “Kullar sorgu suale tabi tutulur ama, Allah’a kim sorgu sual edecek? Ne dilerse öyle yapar.” (Enbiyâ, 21/23) Dilerse nimet verir, dilerse imtihan eder; belli olmaz.

Yaşadık, bu vakte kadar geldik. Bazan işlerimiz iyi gitti, sevindik. Bazı günler sıkıntılara düştük. Bazı günler hasta olduk, sabahlara kadar ah vah ettik, inledik, hastanelere düştük, heyecanlar geçirdik. “Ah, öldüm, kaldım... Vah, gittim.” filân derken, işte bu hale geldik. Çeşitli şeylerle Allah imtihan ediyor insanı, ne olacağı belli olmaz.

Bazan evlât veriyor sevindiriyor; bazan sevdiği bir kimseyi alıyor, yüreğini yakıyor insanın... O zaman ne yapacağız?.. O zaman da sabredeceksin! Belâlara sabredeceksin.

“—Etmezsem ne olur hocam?..”

Allah-u Teâlâ Hazretleri, “Benim takdirime rıza göstermeyen, benim belâlarıma sabretmeyen benim mülkümden çıksın, başka bir rab bulsun kendisine!” diyor, bir hadis-i kudsîde.

Ne yapacaksın?.. Sabredeceksin. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin fermanına, kaderine rıza göstereceksin, sabırlı olacaksın. Sabırlı olunca, ecir çok.

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

(البقرة: ١٥٣)

(*Inna'llàhe mea's-sàbirîn*) “Allah sabreden kullarla beraberdir.” (Bakara, 2/153)

Biz şimdi sabahleyin akşama kadar hafiften, yavaşçacık, yavaşçacık sabır yapıyoruz. Sabır temrini yapıyoruz. Niye?.. Su içmiyoruz, yemek yemiyoruz, Ramazan orucu tutuyoruz. Yavaş yavaş sabrı öğreniyoruz.

Ama aslında, derin derin imtihanları da olur bu sabrın... Eyyûb AS çok zengin bir insanmış. Ovalar dolusu, sürülerle davarları varmış, sürüleri varmış. Sıhhatliymiş, çoluk çocuğu çok fazla miktarda imiş. Kavmi, kabilesi, kendisine itibar, hürmet eden insanlar çokmuş.

Allah sürülerini almış elinden... Hastalık gelmiş, hepsi gitmiş. Evlâtları ölmüş, gitmiş. Kendisinin sıhhati elden gitmiş. Vücuduna kurtlar üşüşecek kadar, her tarafı yara bere olmuş. O sıkıntıların içinde de, yine Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne sevgisi, bağlılığı, irtibatı hiç azalmamış.

Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'an-ı Keriminde:

نِعْمَ الْعَبْدُ

(ص: ٤٤)

(*Ni'me'l-abd*) “Ne güzel bir kul!” (Sad, 38/44)

“—Şu benim Eyyûb kulum ne kadar güzel bir kuldur.” diyor. Çünkü Allah'tan gelen sıkıntılara sabretti. İşte onu da öğreneceğiz.

Her zaman iyi olmaz, çeşitli sıkıntılar olur. Bak şimdi yaz, güzel... Bir zaman da gelir kış olur, tir tir titreriz:

“—Aman odun bulamadık, kömür bulamadık... Kalorifer yanmıyor, evimizde soba yok... Pencereden rüzgâr estiği zaman, içeriye doğru geliyor. Çocuk boğazı şişti, hasta oldu. Ben öksürük oldum...”

Olur. Hayatın bin bir türlü cilvesi bunlar. Sabredeceğiz.

Dervişin ilk merhalesi, anladığı ilk şey, *tevhîd-i ef'âl*... Hepsi Hak'tan geliyor, mübarek anlasana!.. Hepsi Cenâb-ı Hak'tan geliyor. Bütün bu fiillerin fâil-i hakîkîsi, *fa'âlün limâ yürîd* olan Allah-u Teâlâ Hazretleri... O yazıyor, o yaptırıyor, o yapıyor. Mülkün sahibi o... Dilediğini aziz kılıyor, dilediğini zelil kılıyor. Padişahı dilenci yapıyor, dilenciye padişah yapıyor. Güçlü kuvvetli pehlivanı aciz yapıyor.

Bakıyorsun, ihtiyar adam; çoluk çocuk peşine takılmış, orasına burasına takılıyorlar, alay ediyorlar. Ağlıyor adam orada...

“—Hey, ben delikanlı iken, benim yanıma on tane yetişkin adam gelemezdi. Ben bu mahallenin efesiydim, kabadayıyım. Şimdi çocuklara maskara oldum.” diyor.

Eee, hayatın binbir türlü cilvesi var, sabredeceğiz. Allah bize hayırlar ihsan eylesin... Biz âciz, nâçiz, eksikli, kusurlu, bîçâre kullarız. Rabbim bizi zor şeylerle imtihan eyleme... Meşakkatlere dûçar eyleme... Küçük çocuklara nasıl böyle çukulatayla, şekerle, baklavayla, elmayla, meyvayla muamele olur. İşte biz âciz nâçiz kullarını böyle sabırlarla, zorlu imtihanlarla imtihan edip de, dert verip derman aratma, kapı kapı dolaştırtma yâ Rabbi!..

Ama belâ gelirse de, sabretmeyi bileceğiz.

4. Sàliha Bir Hanım

وَزَوْجَةٌ لَا تَبْغِيهِ خَوْفًا فِي نَفْسِهَا وَلَا مَالِهِ .

(*Ve zevcetün lâ tebğîhi havfen fî nefsihâ ve lâ mâlihî.*) “Bir de insanın evlendiği zaman sàliha bir zevcesi olursa; kendine kendine Allah korkusundan kocasına hıyanet etmiyor, malına hıyanet etmiyor.”

Öyle bir hanım bulmuş, daha ne istiyor? Çok büyük bir nimet.

İşte o zaman, o da dünyanın hayrı olmuş oluyor. “Dünyanın ve ahiretin hayırlarına erer şunlara sahip olan.” dedi ya Peygamber Efendimiz. “Zikredici bir dil, şükredici bir gönül, belâlara sabırlı bir beden, Allah’tan korkup da kendisine

hıyanet etmeyen, malını çarçur etmeyen bir zevcesi oldu mu insanın, ne mutlu...” demiş Peygamber Efendimiz.

Bizim zevcelerimiz tabii, müslüman hatunlardır. Ufak tefek eksikleri, kusurları var diye bağırıp çağırmayın!..

“–Namuslu mu?..”

“–Namuslu...”

“–Namaz kılar mı?..”

“–Kılar.”

“–Tesettürlü mü?..”

“–Tesettürlü...”

“–Çocuklara bakar mı?..”

“–Bakar...”

Daha ne istiyorsun?.. Sen de onun gönlünü hoş etmeğe bak!.. Sonra ömür geçiyor da, insan, “Vah yâ, keşke böyle yapmasaydım!” diyor. Anlıyor işin mahiyetini. Sonra o da insandan hak ister haa... Bir zaman gelir kadın da kocadan hak ister, koca da kadından hak ister. Herkesin birbirinin yakasına yapıştığı bir gün gelecek.

Onun için, size hanımlarınıza karşı iyi davranmayı tavsiye ederim. Hanımlara da, beylerine karşı iyi davranmasını tavsiye ediyor dinimiz.

Siz onlara iyi davranacaksınız. İyi davranmanın şartlarından birisi, onları müslüman yaşatacaksınız. Aman haa, sakın iyi davranmak demek, “Hatun, serbestsin! Nasıl giyinirsen giyin, nereye gidersen git; sana gık demem...” demek değil. Öyle şey yok!

O senin mes'uliyetin altına kayıtlı bir kimse... Koruyup kollamak sana ait... Dini biraz zayıf olur onların, eksik olur. Kendi haline bırakırsan, zavallıcık yanlış bir yola gider, günahlı işler yapar. Sen dâimâ ona hakkı tavsiye edeceksin, onun cenneti kazanmasına yardımcı olacaksın! Senin ona şefkatin, onun cenneti kazanmasına senin yardımcı olman...

Çünkü Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Bana cennet gösterildi. Cenneti dolaştım, ekseriya cennetlikleri fukaralar gördüm. Cehenneme de muttali oldum, şöyle baktım; ekseriyâ kadınlardan ibaret gördüm.”

Fakirler cennete giriyor. Çünkü sabrediyor, sevabı çok oluyor, cennete giriyor. Kadınların da hataları çok oluyor, örtünmüyorlar, günah işliyorlar; ekseriyetle cehenneme çok giriyorlar.

قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا

(التحریم: ٦)

(*Kù enfüseküüm ve ehlîküüm nârâ*) “Hem kendinizi hem de çoluk çocuğunuzu, aile efradınızı cehennem ateşinden koruyun!” (Tahrir: 6) buyruluyor.

İş o... Korursan, aferin sana... İyi ev reisisin ki, kendin Ramazan'da oruç tuttun, hanımına da tutturdun... Kendin Ramazanda Kur'an okudun, hanımına da okuttun... Kendin Ramazanda teravih kıldın, hanımına da kıldırдың... Kendin Ramazanı ihyâ ettin, hanımına da, çoluk çocuğuna da ihyâ ettirdin... Aferin sana!..

Sen geliyorsun buraya, çocuğun televizyonun karşısında... Sen geliyorsun buraya, hanım şurada... Olmadı. Yâni, “Yollar ayrıldı. Hadi ben cennete gidiyorum, siz de cehenneme, güle güle...” mi diyeceksin?.. Olmaz! Onlar sana bağlı, senin maiyyetin. Sen onların komutanısın, onlar senin askerin... Sen onları çekip, çevirip, alıp, “Hadi bakalım, cennete gidiyoruz! O tarafa gitmek yok, o taraf cehennem yolu...” diye bu tarafa sevk edeceksin.

İşte böyle sevgi ile, şefkatle, muhabbetle, zulmetmeden, döğmeden, sövmeden, politika ile, idare ile cennete sokacaksın onu... Yapabilirsen, en iyisi bu... Yâni, onları cehenneme düşürmek, cehenneme gidecek hale getirmemek...

Senden sonra çoluk çocuğun ne yapacak?.. Şimdi senin zorunla, bağıra çağıra, döve söve, yaz tatilinde Kur'an-ı Kerim'i öğrettin. Senden sonra ne yapacak?.. Bu plajları dolduran çocuklar, kadınlar, bunların anaları babaları hep bunların böyle olacağını biliyorlar mıydı?.. Mezardan çıksalar, plajda bikini ile gezenleri görseler, razı gelirler mi?.. Gelmezler. Ama iyi terbiye edemedikleri için, çocukları kendilerinden sonra bu tarafa geldi.

Öyle terbiye edeceksin ki çocuğunu, o tarzda terbiye edeceksin ki, sen ölsen bile çocuk hak yoldan dönmeyecek. Öyle terbiye edebilirsen, aferin... Sen ölsen, onu da para ile kandırmağa çalışsalar, şöyle yapsalar, böyle yapsalar; o da hak yolu bırakmıyorsa, tamam...

“—İşte bak şu çocuk, Allah rahmet eylesin, hacı filânca efendinin çocuğudur. Babası öldü ama, yine camiye devam ediyor... Babası öldü ama, mâşâallah, mazbut çocuk, hiç yolunu değiştirmede...” filân.

Tamam, böyle olursa, ne mutlu!.. Ama, çocuk senden biraz zayıf... Torun, ondan biraz daha zayıf... Torun çocuğu hepsinden biraz daha zayıf... Aaa, en başa bakıyorsun, bir de en sona bakıyorsun; en baştaki vaiz, müftü, hacı hoca... En aşağıdaki çırılçıplak bir acaib nesne... Üç nesilde bozulup gidiyor.

Şimdi bizim arkadaşlardan bir tanesi anlattı:

“—Beni babam eskiden Fransız okuluna verdi.” dedi.

“—Eyvah!” dedim ben içimden.

“—Fransız okuluna verdi, hiç Türkçe konuşulmuyordu orada. Hatta, beş sene, altı sene Fransız mektebinde okudum, ana dilim gibi Fransızca konuşuyorum, Türkçeyi bilmiyorum. Babamın tayini Sinop’a çıkıverdi. Sinop’ta ahalinin arasında, Türkçe konuşamadığım için, ‘Bu gâvur gâliba!’ diyorlardı. O duruma geldim.” diyor.

Amma, namazını, niyazını, ibadetini, taatini, müslümanlığını bırakmamış, sapasağlam... Nasıl bir terbiye vermişse anası babası?.. Konferans için İtalya’ya gitmişler de, İtalya’da da arkadaşları, konferanstan sonra, “Haydi gel, şu Roma’yı da ziyaret edelim, görelim! Büyük şehir, tarihî eserler var.” demişler. “Pekiyi...” demiş, gitmişler. “Haydi buraya gelmişken, Va-

tikan'ı da görelim!” demişler, Vatikan'a da götürmüşler. Papanın sarayının olduğu yer...

Papanın sarayının olduğu yere gelmiş ama, bakmış ikinci vakti... Saraya girmişler, geziyorlar. Oradaki bir muhafıza: “—Benim namaz kılmam lâzım, bana bir yer göster! Vakit geçecek.” demiş. Şaşırmış adamcağız ama, ne yapsın; bir yer göstermiş, bir temiz oda açmış buna... Bu adam, bu şahıs, Allah razı olsun, üniversitede profesör... İlkokulu Fransız mektebinde okumuş, su gibi Fransızca biliyor. İngilizcesi güzel. Profesör olmuş, üniversitede en yüksek mevkîye çıkmış ama, Vatikan'da, Papanın sarayında bile ikinci vaktini kaçırmamış. Takkeyi başına geçirmiş, ezanı okumuş Papanın sarayında, ikâmeti getirmiş, dönmüş kibleye, namazını kılmış. Böyle yetiştireceğiz evlâtlarımızı... Yoksa, bizden sonra nereye gidecek; müşrik mi olacak, kâfir mi olacak?.. Yahudi mi olacak, hristiyan mı olacak?.. Dinsiz mi olacak, komünist mi olacak?.. Olmaz.

b. Şakîlik Alâmeti Olan Dört Şey

Diğer hadis-i şerifi okumaya geçiverelim! İbn-i Adiy ve Ebû Nuaym el-İsfehânî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:²

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.372, no:1500; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'dDuafâ*, c.III, s.248; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.175; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.67, no:43964; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.218, no:3086.

أَرْبَعٌ مِنَ الشَّقَاءِ: جُمُودُ الْعَيْنِ، وَقَسْوَةُ الْقَلْبِ،
وَالْحِرْصُ، وَطُولُ الْأَمَلِ

(عد. حل. عن أنس)

ME. 146 (*Erbaun mine's-şakà'*: *Cümûdü'l-ayn, ve kasvetü'lkalbi, ve'l-hırsu, ve tülü'l-emeli.*)

(*Erbaun mine's-şekà'*) “Dört şey şekâvet eseri-
dir. İnsanın şakî olma, eşkıyadan olma alâmeti-
dir.” Yâni bahtiyar bir insan değil; ahireti harab,
dünyası harab bir insan demek böyle bir insan.

Şimdi biliyorsunuz:

فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ

(هود: ١٠٥)

(*Feminhüm şakıyyün ve saîd*) “İnsanlar imanı
itibariyle iki bölüktür: Bir kısmı şakîdir, bir kısmı
saiddir.” (Hûd, 11/105) Şakîler cehennemliktir,
saidler cennetliktir.

وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا ففِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا

(هود: ١٠٨)

(*Feemme'llezîne suidû fefi'l-cenneti hâlidîne
fîhâ*) [Saîdolanlaragelince, onlarcennettedirler,
orada ebedî kalacaklardır.] (Hûd, 11/108)
Onlar cennetlik, ötekiler cehennemlik. Demek
ki bu dört şey, cehennemlik insanların sıfatı
olmuş oluyor. Ne imiş bu kötü sıfatlar, varsa
üzerimizden atalım:

1. Göz Yaşarmaması

جُمُودُ الْعَيْنِ،

(Cümûdü'l-ayn) “Gözünü yaşarmıyor.” Ne demek gözünü yaşarmıyor?.. Çomak soksan, herkesin gözünü şıpır şıpır yaşarır. Biraz biberli bir şey sürsen, şıpır şıpır akar.

Gözün yaşarmasından murat, hassaslık. İnsanın karşılaştığı hadiselerden duygulanması; duygulandığı zaman da şıpır şıpır gözyaşı dökmesi...

Hazret-i Ömer RA, böyle şıpır şıpır ağlamaktan, gözyaşları yanaklarına iz yapmış. Babayiğit bir insan, o kadar bahadır, kimse karşısında duramaz, güçlü kuvvetli bir kimse... Ağlamaktan gözyaşları yanaklarına iz yapmış.

Peygamber Efendimiz'in yanına bir kere girmiş. Bakmış, hasırın üstünde yatıyor. Kalkıverince Peygamber Efendimiz, hasırın örgü izlerini yanağında, elinde görünce ağlamağa başlamış.

“—Yâ Rasûlallah! Kayserler, kistrâlar saraylarda safâ sürüyorlar. Sen Allah'ın hak peygamberisin, şu sıkıntılarına bak!” diye ağlamağa başlamış.

İşte böyle bir sebeple, duygulandıracak bir sebepten dolayı insan gözyaşı döküyorsa... “Benim halim ne olacak?” diyor, ağlıyor. “Bak şu kardeşim i'tikâfa girmiş, tesbih çekiyor, sevap kazanıyor. Benim halim ne olacak?” diyor, ağlıyor. “Şu kimse evlâdını güzel hafız yetiştirdi, mâşâallah, ben yetiştiremedim.” diyor, ağlıyor.

Böyle gözünü yaşlı olacak müslümanın...

Derviş bağı baş gerek, Gözü dolu yaş gerek.
diyor Yunus Emre de. “Bağı baş gerek” ne demek?.. Gönlü yaralı, münkesireti’l-kalb olacak. Demek ki insan duygulu olacaktı, gözü yaşlı olacaktı.

2. Kalb Katılığı

Şekâvetten olan huyların ikincisi:

وَقَسْوَةُ الْقَلْبِ،

(*Ve kasvetü’l-kalb*) “Kalbin katı olması.”

Kalbi katı, gönlü sert, hiçbir şeyden duygulanmıyor. Merhameti yok, acımıyor. Nasihat ediyorsun, anlamıyor.

“—Yâhu gittiğin yol yanlış, hak yola gir! Bak hepimiz öleceğiz...”

Şimdi Adapazarı’nda arkadaşım anlatıyor: “Hocam şu şeyleri imal eden şahsın milyarları var.” diyor. Hayır versin diye yanına gitmiş:

“—Yâhu, duydum ki bir yerde toplanmışsınız, beşyüzbin biriniz vermiş, beşyüzbin biriniz vermiş. Çok çok paralar vermişsiniz. Yâhu insan ölür, o kadar para verilir mi?..’ demiş.

O da demiş ki:

“—Benim babam yeni öldü, senin de arkadaşındı.” demiş.

Yâni demek istemiş ki: “İnsan işte ölüp gidiveriyor, ecel var hepimizin başında. Salih amel işle!..”

“Milyonları verse, gık demez; milyarları var çünkü...” diyor. Milyarları olan, bin tane milyonu olan bir insan, bir tanesini, üç tanesini, beş tanesini şu tarafa verse zarar verir mi?..

“—Bana ölümden bahsetme!” demiş bu sefer de.

Pekiye, ne yapayım iki gözüm?.. Ben seni hayra davet ediyorum, gelmiyorsun. Para vermekten çekiniyorsun. “Yâhu bir gün gelip öleceksin, hayrını, hasenatını ölmeden evvel yap!” diyorum, ona da kızılıyorsun. Ben sana ne yapayım?.. Nasıl istersen öyle yap! Demek ki, Allah senin hayır yapmanı nasib etmiyor. Biriktir, mirasçılarının yesin!..

Öyle oluyor o zaman. Miirasçılar yer, helâl olarak; mirası bırakan kimse hesabını verir; “Niye hayrını yapmadın, niye hasenâtını yapmadın?” diye ceza çeker.

Onun için, insanın kalbi de taşlaşmış, katı kalbli olmayacak; yumuşak olacak, nasihattan alacak. Merhametli olacak, acıyacak.

Bak bu talebeler var köyünde, parasızlıktan şehre gelip okuyamıyor. Bizim bildiğimiz talebeler var, bize geliyor hepsi... Biz de çıkıyoruz, şurada zenginlere söylüyoruz, “Yâhu etmeyin, eylemeyin, yardım edin!” diye. Aldığımız para varsa, onlara veriyoruz; işte okuyan okuyor. Hafız oluyorlar, yüksek tahsil yapıyorlar. Ondan sonra bir mevkiye geçiyorlar, makama geçiyorlar. Orada da başkalarına hayırlar yapıyorlar.

Benim eskiden talebe olarak bildiğim nice kimse var ki, şuradan burs almış, buradan burs almış, yetişmiş; şimdi kendisi de hayır yapıyor.

Demek ki merhametli olacağız. İkincisi bu.

3. Hırs

وَالْحِرْصُ،

(*Ve'l-hırsu*) “Harislik, muhteris olmak.”

Bu da insanı mahveder. Çünkü, “Mevkî sahibi olayım, para sahibi olayım, şunun sahibi olayım, bunun sahibi olayım...” derken, haram helâl karışır. Hiç dikkat etmeden, “Ne yapıp yapıp ille onu elde edeceğim!” diye, haramı filân irtikâb ediverir haris insan.

Haris olmayacak, tok gözlü olacak, hırsından dolayı harama düşmeyecek. Bu da şekâvet alâmetidir.

4. Tül-i Emel

وَطُولُ الْأَمَلِ.

(*Ve tülü'l-emel*) “Arzularının, emellerinin uzayıp gitmesi.”

“—Daha ben 85 yıl daha yaşayacağım. Emekli olduktan sonra sakal bırakacağım. Ondan sonra emekliliğimden aldığım ikramiye ile hacca gideceğim, umreye gideceğim... Şöyle yapacağım, böyle yapacağım...” diye güzel hesaplar yapıyor.

Şu olacak, bu olacak diyor ama, iki ay sonra vefat ediyor. Emeli uzun ama, ömrü kısa... Bilmiyoruz ki ne kadar yaşayacağını insanın...

Tül-i emel iyi değil. Nasıl olacak?.. Hayrı hemen yapmağa çalışacak. Bak bu Ramazan geçmeden hayır yaparsanız iyi olur, çünkü Ramazan'da hayırlar çok kıymetli... Bir dahaki Ramazana ya çıkarız, ya çıkmayız. Hemen yapacağız.

Hayrı hemen yapacaksın; şer yapmak istiyorsan şerri tehir edeceksin ki, biraz soğuduğu zaman kızgınlığın, belki vaz geçersin. Onu tehir et amma, hayrı tehir etme!..

Allah içimizdeki kötü huyları alıp bizi temizlesin, güzel huylarla müzeyyen eylesin... Şu Ramazan'ın hayrından, bereketinden faydalananlardan eylesin... Takvâya nâil olanlardan eylesin... Sevdiği sâlih kullarından olmayı nasib eylesin... Huzuruna, "Gel kulum, ben seni seviyorum, seni de memnun edeceğim!" diye, râdiyeten, merdıyyeten varmayı nasîb eylesin... El-fâtihah!..

[Namaz kılındıktan sonra:]

c. Kadir Gecesi

El-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bizi mübarek Ramazan ayına yetiştiren, Ramazan ayı içinde Kadir Gecesi'ne erdiren Allâh-u

Teâlâ Hazretleri'ne hamd ü senâlar olsun... Allâh-u Teâlâ Hazretleri bizleri Kadir Gecesinde hayrından, feyzinden, bereketinden faydalanan kullarından eylesin... Onun Habîb-i Edîbi Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'ne âcizâne, fakîrâne, boynu bükük, yüzü kara, eli boş; fakat muhibbâne, hâlisâne salât ü selâm, tahiyyat ve ihtiramlarımızı arz ederiz, Mevlâmız vasıl eylesin... Peygamber Efendimiz'in sevgisine, şefaatine, iltifatına cümlemizi nâil eylesin...

Karınca kararınca sünnetine uymak istediğimiz gibi, onun sevgisine ve teveccühüne de ermeyi, Allâh-u Teâlâ Hazretleri bu iyi niyetimiz bereketine bizlere nasîb eylesin... Ahirette komşusu eylesin... Kendisinden 1400 yıl sonra gelmişiz ama, ahirette yanından, sohbetinden, Havz-ı Kevserinin başında safâ sürmekten bizleri mahrum eylemesin...

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Hatimle namaz kılındığı için, vakit 12'ye gelmiş bulunuyor. Uzak yerlerden gelmiş olan kardeşlerim vardır. Evlerine gitmek, sahur yapmak, ondan sonra da tekrar yarınki işlerine yetişmek durumunda olanlar olabilir. Herhalde sözü çok söyleme zamanı değildir, ibadeti çok yapma zamanıdır.

Onun için kısaca söylemek gerekirse, Allâh-u Teâlâ Hazretleri'nin hak rasûlü, Efendimiz, Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ, Benî İsrâil peygamberlerinden —Allah cümlesinden razı olsun, salât ü selâm onların üzerine olsun— dört kişinin, aralarında şu Beykoz'da yattığı rivayet edilen Yûşâ AS da olmak üzere Şem'un Hazretleri'nin ve daha iki tanesinin [Hızkîl AS

ve Eyyûb AS] seksen sene, ömrü boyunca hiç Allah'a âsî olmadan Allah'a ibadet ettiklerini nakletmiş sahabesine... Oturup konuşurlarken, "Allah'ın nice kulları var, hiç ömürlerinde Allah'a isyan etmeden ibadet etmişler." diye anlatmış. Sahabe-i kirâm hayran kalmışlar, boyunlarını bükmüşler; "Ah ne olurdu, biz de hiç günah işlememiş kullar olsaydık. Allâh-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasına uygun ömür süren kullar olsaydık." diye temenni etmişler.

Bir başka rivayette, Benî İsrâil'den bir bahadır kişiden bahsetmiş Peygamber Efendimiz. Zırhını giymiş de seksen sene çıkartmamış, hak yolda cihad eylemiş. Allâh-u Teâlâ Hazretleri'nin dini uğrunda ömrünü geçirmiş." diye... Boyunlarını bükmüşler sahabe-i kiram, candan temenni etmişler. Biliyorsunuz, İslâm'da niyet çok mühim, kalb çok mühim!

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

³Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.427, no:4651; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.173, no:4133; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.284, no:7814; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.120, no:394; Beyhakî, *Şua-bü'l-İman*, c.VII, s.328, no:10477; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.272; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.369, no:379; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.140, no:264; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.166, no:614; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.70, no:69; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.326; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müteferrik*, c.III, s.217, no:1352; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.98; Ebû Hüreyre RA'dan.

Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.540, no:1544; Yahyâ ibn-i Ebî Küseyr Rh.A'ten.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XVIII, s.193; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.23, no:5262; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VIII, s.143, no:6995; RE. 92/4.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ
إِنَّمَا يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ

(م.ه.حم. عن أبي هريرة)

(*Inna'llàhe lâ yenzuru ilâ suveriküm ve em-vâliküm*) “Allah sizin boyunuzun posunuzun güzelliğine, endâmınızın mütenâsib olmasına, elbisenize bakmaz; paranıza bakmaz, maddî mevkiinizin, makamınızın yüksek olmasına bakmaz. (*Velâkin innemâ yenzuru ilâ kulûbiküm ve a'mâliküm*) Lâkin gönüllerinize ve amellerinize bakar.” Hangi niyeti beslediğinize bakar, içinizde ne duygular taşıdığınıza bakar. Nasıl bir kafa taşıdığınıza bakar. İçinizdeki niyet ne, siz ona bakın! Allâh-u Teâlâ Hazretleri'nin hak Rasûlü bildirmiş ki, –sözü haktır, va'di haktır, söylediklerinin hepsi gerçektir: “Bir kimse can ü gönülden Allah yolunda şehid olmayı istese...” Niyeti öyle, kalbi öyle. “Fırsat olsa da Allah'a canımı da fedâ etsem!.. Mal ne imiş, mülk ne imiş, varlık ne imiş, evlât ne imiş, canım da feda olsa...” diye istiyor. Ama harb yok, darb yok, fırsat yok; eceli gelmiş, yatağında ölmüş. (*Ve lev mâte alâ firâşihî*) “Yatağında ölse bile, Allah-u Teâlâ Hazretleri o kuluna şahidlerin mertebesini ihsan eder.” Eder mi?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeye kâdirdir ve her şeyi en adil yapar. Her şeyi yerli yerince yapar. Her şeyi hikmetlidir, hiç kimsenin söz söylemeye hakkı yoktur. Ama hepsi incelerse, akli ererse çok yerinde olduğunu anlar. Bütün insanlar, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin her yaptığı şeyin

çok yerli yerinde olduğunu anlar. Allah-u Teâlâ Hazretleri niyetine göre ecir veriyor. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ

(خ.م.د.ن.ه.حم.عن عمر)

(*Inneme'l-a'mâlü bi'n-niyyât*) “Ameller niyetlere göredir.”

Buhârî gibi bir mübarek kitabın başında ilk hadis-i şeriftir. İlk evvelâ onu almış ki, “Aklınızı başınıza devşirin, niyetinizi temiz tutun! Her işin başı temiz kalptir, halis niyettir.” diye.

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.1, no:1; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1515, no:1907; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.670, no:2201; Neseî, *Sünen*, c.I, s.58, no:75; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1413, no:4227; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.25, no:168; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.73, no:142; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.50, no:1; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.9, no:37; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.17, no:40; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.380, no:257; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.336, no:6837; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.41, no:181; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.79, no:78; Tahâvî, *Şerh-i Maânî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.42; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.16, no:28; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.195, no:1171; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.62, no:188; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.244; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.136, no:656; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXII, s.166; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.171;

Tahâvî, *Şerh-i Maânî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.488, no:7438; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.64, no:257; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.380, no:3707; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.48, no:78; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.206, no:483; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.342; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.422, no:7263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.1, no:1; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IX, s.459, no:8819.

Bir insan Peygamber Efendimiz'in zamanında Mekke-i Mükerreme'den kalkmış, Medine-i Münevvere'ye hicret etmiş. Eğer Allah rızası için, Rasûlüllah aşkına, şevkine hicret ettiyse; hicreti hicrettir, ecr ü sevabı Allah'a aittir. Hicretin çok sevabı var... Ama para kazanmağa gitmişse, bir de tanıdığı bir kadının peşine gitmişse, dünyalık elde etmeğe gitmişse; haa, onun hicreti de o kadındır, o dünyalık şeyedir. Ahirete bir faydası yoktur.

Onun için, muhterem kardeşlerim! Bu mübarek Ramazan ayında, şu kalplerimize hâkim olmayı öğrenelim! Niyetlerimizi hâlis, pâk eylemeyi öğrenelim!.. Niyetlerimizi murakabe edelim!.. Müfettiş gibi, eli kırbaçlı komutan gibi, atın üstündeki süvari gibi niyetlerimize sahip olalım!.. Dizginlerini alalım ele, hâlis niyetle, sâlih niyetle iş yapalım!..

Öyle candan istemiş de sahabe-i kiram, Allah-u Teâlâ Hazretleri de Kadir Sûresi'ni nazil buyurmuş:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ . وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ
الْقَدْرِ . لَيْلَةُ الْقَدْرِ

خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ . تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا
بِإِذْنِ رَبِّهِمْ، مِنْ

كُلِّ أَمْرٍ . سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطَلَعِ الْفَجْرِ

(القدر:ه-١)

(Innâ enzelnâhü fî leyleti'l-kadr. Ve mâ edrâke mâ leyletü'lkadr. Leyletü'l-kadri hayrun mi elfi şehr. Tenezzelü'l-melâiketi ve'r-rûhu fihâ bi-izni rabbihim min külli emr. Selâmün, hiye hattâ matlai'l-fecr.) (Kadir, 97/1-5)

Allah-u Teâlâ Hazretleri bu ayet-i kerimeleri inzal buyurmuş, müjdelemiş ki:

“—Ey Ümmet-i Muhammed, mahzun olmayın, üzölmeyin, boyun bükmeyin! Size Ramazan'ı ihsân etmiştir, Ramazanın içinde Kadir Gecesini ihsan etmiştir. O Kadir Gecesini ihyâ etse bir insan, o Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır.”

Ayet-i kerime ile sabit... Ayet-i kerime ile sabit olmasaydı, şimdi ileri geri konuşan birçok insan var zamanımızda;

“—Efendim, işte böyle azıcık bir şeye çok sevap olur mu?” diye itiraz ederlerdi.

İşte oluyor, bak, gör! Ayet-i kerime ile sabit... Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeye kâdirdir. Zâten biz neyi hak etmişiz de bu nimetleri almışız?.. Sanki parasını, pulunu vermiş miyiz?.. Sanki gücümüz kudretimiz yeter mi, bir gözün parasını ödemeğe?.. Hepsi zâten bedava, her şeyimiz Allah'ın lütfundan... Her şeyimiz onun lütfu ile oluyor.

O her şeye kâdirdir. Bin ay seksen küsür yıl eder. Seksen küsür yıllık bir ömrün sevabını Allah-u Teâlâ Hazretleri veriverir o kuluna... Kâdir...

Böyle duyunca sahabe-i kiram çok memnun ve mesrur olmuşlar. Tabii, bin aydan daha hayırlı bir gece var Ramazan'ın içinde... Ne yaparsınız?.. Canını verir insan... O Ramazan'ın içinde geceleri uyku uyumaz, sabahlara kadar gözyaşı döker, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni ibadet ve taat eder. Bir ay dışını sıkır, o geceyi yakalamaya çalışır.

Ama nerede?.. Nerede o gayretli kullar?.. Hep âciziz, hep nâçiziz, hep kusurluyuz, hep yüzü karayız... Mükâfat karşımızda duruyor, elimizi uzatıp almağa dermanımız yok; elimizi kaldırmıyoruz.

Yâ bir ay, mübarek, bir ömre bedel... Gel, çalış, kazan; günahlardan kesil!..

d. Kadir Gecesi'nin Zamanı

Bak şimdi Peygamber Efendimiz'in eteğini tutup, yolunca gitmekte ne büyük fayda var... Bu sûre Mekke-i Mükerreme'de nâzil olmuş. Peygamber Efendimiz ve zamanındaki sahabesi, bu sûre nâzil olduktan sonra akılları fikirleri, “Aman Kadir Gecisini ne yapsak da yakalasalak?” diye düşünmüşler kollamışlar, aramışlar, çalışmışlar, rüyalarına girmiş. Rüyalarında Allah-u Teâlâ Hazretleri onlara bazı işaretler ihsan eylemiş.

Sahabeden bir tanesi, “Kadir Gecesi 27’isindedir, yâni 26’sını 27’sine bağlayan gecedir.” diye yemin edermiş. Ama, yine sahabeden olduğu halde, daha başka zamanlarda olduğunu nakledenler de olmuş. Peygamber Efendimiz böyle buyurdu demişler.

Peygamber Efendimiz'in, "Ramazan'ın son on günleri içinde arayın!" diye tavsiyesi var. Kendisinin de bizzat hareket tarzı bu şekilde... Efendimiz bize nümûne değil mi?.. Ramazan'ın son on gününde i'tikâfa girermiş. Evinden, ailesinden, hanımlarından ayrılmış. Ramazan'ın son on gününü, o Allah'ın pâk peygamberi, hak peygamberi mescidde ibadet ve taatle geçirmiş. Geceleri sabahlara kadar, ihyâ ederek geçirirmiş. "Siz Kadir Gecesini, Ramazan'ın son on gününde arayın!" buyurmuş.

Rivayetler var. Her birisi üzerinde durulabilir, sıhhatli rivayetler var. 21'inde demişler, 23'ünde demişler, 25'inde demişler, 27'isinde demişler, 29'unda demişler. Hepsinin rivayetleri var, uzun boylu üzerinde durmak istemiyorum. Diyorlar ki arif kimseler:

"—Allahu a'lem, seneden seneye değiştiği için böyle..."

Bir sene 21'ine gelmiş, bir sene 17'sine gelmiş ve ertesi gün

Bedir Savaşı'nı kazanmışlar müslümanlar... Bir sene 23'üne gelmiş... Böyle.

Sonra mâlûm, bizim başımızda şimdi hep dert: Almanya'daki kardeşlerimiz Suudlu kardeşlerimizle beraber başlamışlar Ramazan'a, bizden erken... Biz de takvimde böyle yazmış diye böyle başlamışız. Ama ne o, ne ötekisi... Ne yapacağız?.. Hilâli gözleyeceğiz. Gideceğiz, görülebilecek ber yerden hilâle bakacağız. Akşam güneş battıktan sonra, gökyüzünde hilâli gördek mü, gözümüze erişti mi; erişti. Tamam, ertesi gün Ramazandır.

Şimdi, bugün yarın, gene akşam vakti, batı tarafında, güneşin battığı yerde gözümüzü yukarılara doğru gezdirerek hilâli arayacağız. Ne arıyoruz?.. Bayram hilâlini arıyoruz. Gördük mü, ertesi gün bayramdır.

“—Hocam, takvim var, hesap var, 20. Yüzyıl’dayız, Ay’a füze gönderiyorlar, Merih’e füze gönderiyorlar... Her şeyi güzel hesaplıyorlar. Aydan geriye gelen şeyin, okyanusun neresine düşeceğini hesaplıyorlar. Gemileri oraya getiriyorlar...”

İyi güzel, ama; ben de ilim, fen biliyorum, akademide hocalık yaptım, üniversitede mühendislere hocalık yaptım ama, yetmişli yıllarda, eski Ramazanların birinde Fatih Camii’nden cemaat çıkmış. Ramazan’ın 29’u, akşam namazından çıkmışlar. Birisi ötekisine göstermiş, hepsi ayan beyan görmüş:

“—Bak gökyüzünde Ay!..” Hattâ bir tanesi çağırmış:

“—Mehmed Efendi çık dışarıya!..”

Bakkal Mehmed Efendi de dışarıya çıkmış.

“—Bak, ne var karşıda?..”

“—Hilâl var...”

“—Hilâli gördün şimdi, ne olacak?.. Akşam namazını kıldıktan sonra hilâli gördün; yarın nedir?..”

“—Bayramdır.”

Hepsi gördü çünkü... Bir kişi belki kaşı dönmüştür, gözüne yanlış görünmüştür. Oradaki

bir beyazlığı hilâl sanmıştır... Öyle değil!.. Bak hepsi gördü, ertesi gün bayram... Ama takvimde yazıyormuş ki: Ertesi gün ayın 30'u...

Demek ki, hesapta da bir püf noktası oluyor ki, hesabın tutturdukları yerinde bir hata oluyor ki, doğru göremeyebiliyorlar. Onun için, biz emredileni yapacağız, gideceğiz, bakacağız; görürsek görürüz. Göremezsek, içinde bulunduğumuz ayı 30'a tamamlayacağız. Bunu ne için söyledim?.. Başlangıcı belli değil ki, 21'i, 23'ü belli olsun mübarek ayın!.. Kayabiliyor, karışabiliyor.

Onun için, en güzeli Peygamber Efendimiz'in sünnetine uymak... Uyan kardeşlerimizden Allah razı olsun... İ'tikâf yapmasa bir beldede ahali, hepsi mes'ul olur. Hepiniz mes'ul olurdunuz. Burada i'tikâfa giren kardeşlerimiz sizi kurtarıyor. Allah kabul etsin... Onlar da size dua etsinler, siz de onlara dua edin!..

Tabii, ibadet güzel şeydir de, onun da afeti vardır. Ben bir sene:

“—Aman, dallar meyvalardan çöküyor, bastırıyor aşağı tarafa... Ne kadar çok meyva var!” dedim.

Allah rahmet eylesin, yaşlı, tecrübeli bir amca dedi ki:

“—Allah afetlerinden korusun!”

Ondan sonra bir dolu geldi, bir bilmem ne geldi, patır patır hepsi döküldü. Olgunlaşmadan düşüverdi aşağıya...

İbadet yapmak güzeldir. İbadetin afeti, ibadetine mağrur olmaktır. Mağrur olmayacağız.

“—Efendim, ben bu kadar oruç tuttum!..”

Kabul oldu mu, olmadı mı?.. Gözün kaydı mı nâmahreme, kaymadı mı?.. Sinirine hâkim olabildin mi, olamadın mı?.. Dilini tuttun mu, tutamadın mı?.. Camide yanındaki arkadaşınla kavga ettin mi, etmedin mi?.. Sabrettin mi, etmedin mi?.. Yâni orucu hakkıyla tuttun mu, lâıyk oldu mu?.. Dergâh-ı izzete vardı mı, yoksa yarı yolda melekler:

“—Bu çürük, çevirin şunu!” diye, geri mi çevirdiler?.. Belli değil ki, bilmiyoruz ki....

Onun için, ibadete mağrur olmak yok... Allah-u Teâlâ Hazretleri ibadetinden dolayı mağrur olup, kibirlenip, burnunu havaya kaldırmak kötü olduğundan, kullarına günah işleme kapısını açmıştır. Hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz söylüyor:

“—Günah işlesinler de, arada acizliklerini anlasınlar, boyunlarını büksünler; ‘Yâ Rabbi, bizim bir tutulacak yanımız yok! İşte boynumuz bükük, yine suçlu geldik huzuruna...’ diye, içlerinde hiç kibirleri kalmasın diye...

Çünkü kibir daha kötü... Kibir ve ucub daha kötü olduğundan, ona düşmemek için öyle oluyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi kibre düşürmesin... Ücuba düşürmesin... Bizim içimizde sevmediği ne gibi kötülük varsa, huy varsa, fikir varsa; fâsid kötü fikir, yanlış yalan fikir, ters kanaat, kin, adâvet, hased, düşmanlık varsa; bunlardan

bizim içimizi Allah-u Teâlâ Hazretleri şakır şakır yıkasın, pak eylesin... İçimiz, dışımız nurlansın... Bundan sonra sevdiği kul olalım!.. Edepli kul olalım!.. Çünkü, her muradına eren kimse, edeb ile ermiştir. Her mahrum olan kişi, edepsizliğinden mahrum kalmıştır. Allah esirgesin...

Edepsiz Rabbin lütfundan mahrum kalır; edebli menzil alır, yol alır, mükâfat kazanır. Edebe riayet edeceksiniz, terbiyeli olacaksınız, boyununuzu bükeceksiniz. Kardeşinizi seveceksiniz, kimsenin kalbini kırmamağa çalışacaksınız. Yâni, karıncayı bile taşlama, onun da Rabbi, sahibi var!.. Bir gün gelir, şikâyetçi olur. Dergâh-ı izzette gelir, yakana yapışır:

“—Yâ Rabbi, sen her şeyi bilicisin! Benim bu kardeşime bir kötü niyetim yokken, bu bana dünyada şöyle etti, böyle etti, kalbimi kırdı.” derse;

“—Ver bakalım bunun hakkını!” der Allah...

Senin sevaplarından alırlar, ona verirler. Onun için, kalb kırmak yok!..

“—Kalp kırmak, Kâbe’yi yıkmak kadar kötüdür.” diye yazılıyor da kitaplarımızda, millet çatır çutur kalp kırıyor. Camide kalp kırıyor, safta kalp kırıyor. Hayret ediyorum. Allah-u Teâlâ Hazretleri insanın kalbine tecelli ediyor, tecelligâh-ı ilâhî... Sen oraya nasıl kırıcı bir tarzda hücum edersin?.. Nasıl öyle ters muamele edersin?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri insanın gönlüne tecellî ediyor.

Muhterem kardeşlerim, demek ki Kadir Gecesi bilinmiyor. Bilinmemesinde de bir hayır var... Ulema ittifak etmişler ki, Kadir Gecesinin bilinmemesinde hikmet şudur ki:

“—Ben Kadir Gecesi’ne rastladım, sabaha kadar İskenderpaşa Camii’nde ibadet ettim, Kadir Gecesi’ni ihyâ ettim. Seksen üç yıllık mükâfat cebimde... Çantada keklik, duruyor, işte bak!..” der, ondan sonra ibadetine mağrur olur, güvenir, “Benim işim tamam!” diye düşünür.

Çünkü, insanların ekseriyeti böyledir. Diplomayı aldı mı çocuk, çantasına koydu mu, karnesini; koşa koşa tatile bir gider, bir daha kitap yüzünü açmaz... Doktor tıp fakültesinden mezun olur, bir daha neşriyatı takip etmez... Mühendis mezun olur, bir daha kendi mühendisliğiyle ilgili mecmuaları takip etmez, yenilikleri takip etmez; geri kalır.

Yâni, insan okulu bitirdi mi, bir baskı olmazsa, çalışmıyor; güveniyor. Güvenmeye ne derler Arap dilinde, bizim din lisanımızda?.. Ümid derler, recâ derler. Güveniyor, ümid ediyor ki:

“—Tamam, Allah beni affedecek, mağfiret edecek. Çünkü ben ibadet ettim, namaz kıldım, oruç tuttum, mukabeleler dinledim...” filân diye güveniyor.

Recâsı gâlip... Böylesi doğru değil. Çünkü tenbellenir, güvenir.

“—O zaman güvenir de, cennete nasıl olsa gireceğim diye ibadet yapmaz!” demiş Hazret-i Ömer, Peygamber Efendimiz’in arkasından çıkmış mâlûm kıssada...

Havf ile recâ arasında olacak kul... *Havfu'llâh ve recâu mina'llâh*; Allah'tan korkacak, tir tir titreyecek; bir taraftan da ümid edecek, "Cennete girerim inşaallah!" diyecek. Bir taraftan korkacak, "Ya Allah benim kabahatlerimi affetmez de, cehenneme düşersem..." diye tir tir titreyecek; bir taraftan da, "Ayetlerde hadislerde geçiyor, Erhamü'r-râhimîn'dir, beni de affeder. Umarım ki ben de şu kardeşlerimle, dostlarımla beraber Rasûlüllah'ın bayrağı altında toplanırım, cennetine cemâline ererim." diyecek, ikisi arasında olacak. Dosdoğru yol tutturacak, bir tarafa yaslanıp gevşemeyecek.

Kadir Gecesi onun için saklanmış. Cumanın içinde mübarek saat saklanmış. Ramazan içinde Kadir Gecesi saklanmış. Ama son günlerinde ararsın... Belki bu gecedir, belki geçtiğimiz geceydi, belki yarınki gecedir... Hadi bakalım on günlük hiç olmazsa, hiç olmazsa bundan sonra dişini sıkacaksın.

Sonra bir de bizim umumiyetle müslüman kardeşlerimizde, tabii İslâm'ı iyi öğrenmedikleri için bir yaygın yanlış fikir var... Yanlış fikir nedir?.. Bir ibadeti yaptı; tamam... Ramazan orucu bitsin, görün insanları... Yazlığa gitmeğe şimdiden hazırlanıyorlar, yâni günaha şimdiden hazırlanıyor.

Şimdi Ramazan bitsin, oruç bitsin, hemen denize... Hadi gezmeğe... E orada açık saçık var, bilmem ne var, şu olacak, bu olacak... Şimdiden hazırlanıyor.

Yahu, müslümanlık Ramazan'a mı mahsus?.. İbadet Kadir Gecesine mi mahsus?.. Allah-u

Teâlâ Hazretleri'nin Rasûlü, Peygamber Efendimiz SAS, cuma gecesinin faziletini anlatmış anlatmış bize de, ama "Cumaya mahsus ibadet etmeyin!" diye de tavsiyesi var.

Her zaman müslüman olun! Yalnız Ramazan müslümanı olmayın, her zaman müslüman olun!.. Yalnız cuma müslümanı olmayın, yalnız kandil müslümanı olmayın!.. Her zaman müslümanlığımızı devam ettireceğiz. "—E nasıl olacak, tahammül edilir mi?.." Haa, sen bir şeyi daha bilmiyorsun, bilmediğin bir şey daha var: Allah'a kulluk sadece camide namaz kılmak, Kur'an okumak, tesbih çekmekten ibaret değildir. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

أَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ، وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ

(م.حم. عن ابى ذر)

(*Emrun bi'l-ma'rûfi sadakatün, ve nehyün ani'l-münkeri sadakatün*) "Emr-i ma'ruf yap-san, nehy-i münker yapsan, sadaka vermiş gibi sevap kazanırsın."

Yine buyrulmuş ki:⁶

⁵ Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.47, no:1181; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.167, no:21513; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.47, no:4677; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.82, no:3917; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

⁶ Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.152, no:422; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.55, no:11027; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan Buhârî, *Sahîh*, c.III, s.1090, no:2827; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.699, Zekât 12/16, no:1009; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.328, no:8336; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.174, no:3381; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.515, no:11172; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.181; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.374, no:1493; İshak ibn-i

إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ

(خ. فى الأدب المفرد عن ابن عباس)

(*Imâtetü'l-ezâ ani't-tarîkı sadakatün*) “Yoldan bir eza verici dikenini, taşı kimsenin ayağına dolanmasın diye kenara alsan, bir hayırdır, sadakadır.”

Yine buyrulmuş ki:⁷

الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ

(خ. م. عن ابى هريرة)

(*El-kelimetü't-tayyibetü sadakatün*) “Gitsen bir kimseye bir tatlı söz söyleyen, bir güleçyüz göstersen, sadaka gibi sevap kazanırsın.” İslâm, insan kafasını güzel çalıştırıp da düşünebilirse, her anda sevap kazanacak bir nimet veriyor insana... Şimdi şöyle diyelim:

Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.274, no:246; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.411, no:1285; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.178, no:21588; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.104, no:7619; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.82, no:11222; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.326, no:9028; Ebû Zer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.11, s.55, no:11027; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.411, no:16309. *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.126, no:195.

⁷ Buhârî, *Sahîh*, c.X, s.163, no:2767; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.180, no:1677; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.316, no:8168; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.219, no:472; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.89, no:93; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.202, no:3325; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.229, no:5667; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.374, no:1493; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.439, no:16437; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV, s.333, no:15634.

“—Ben öğleden evvel birazcık yatayım... Azıcık yatayım, vücudum tahammül etmiyor, geceye kuvvet kazanayım! Hem Peygamber Efendimiz de kaylûle uykusu yapmış.” dedi, yan geldi yattı. Nedir?.. Sünnete uydu diye sevap yazılır. Uyku uyuduğu halde, sünnete uydu diye bu kula sevap yazılır. Sonra hadis-i şerifte geçiyor, biliyorsunuz, abdest alıp yatarsa bir insan, melekler onun gecesini ibadete yazarlar; abdestli yattı diye...

Onun için insanın uykusu, uyanıklığı, yemesi, içmesi, çalışması, oturması, kalkması, konuşması, söz söylemesi, arkadaşına tebessüm etmesi, hasta ziyaret etmesi, kabir ziyaret etmesi, bir kimsenin yardımına koşması; bunların hepsi sevap kazanmasına sebep olabilir.

Onun için, kafamızı, aklımızı dik tutacağız, gaflete düşmeyeceğiz, her an sevap kazanabiliriz. Onun için, bizim büyüklerimiz demişler ki: Mü'min nasıl olacak?.. *Huş der dem*; her deminde, her nefes alışverişinde şuuru, aklı başında olacak.

Nakşiliğin esaslarından birisi nedir?.. *Huş der dem*; her anda şuurlu olacak, aklı başında olacak, yaptığı işi şuurlu yapacak. Camiye gidiyor, şuurla gidecek... Camiden evine gidiyor, yatacak biraz; şuurla yatıyor:

“—Şimdi yatayım da, sabaha dinç geleyim!.. Şimdi yatmayıp yatmayıp da, sahurdan sonra yatarsam, sabah namazı da kaçır, ta saat onbirde kılarım sabah namazını... Olmaz. Onun için şimdi gideyim, biraz istirahat edeyim!..” diyor.

Ondan sonra:

“—Ben Şimdi vücuda bakmazsam, yemek yemezsem, bu vücut zayıf düşer. Zayıf düşünce vesvese hücum eder, aklım Őaşıyor... Birazcık yemek yiyeyim!..” diyor.

Hah, Allah rızası için yemek yersin, sevap kazanırsın... Allah rızası için uyursun, sevap kazanırsın... “Evleneyim de nâmahreme bakmayayım!” diye Allah rızası için evlenirsin, sevap kazanırsın... Evlinin namazı bekârın namazından sekseniki kat daha sevap...

“—İnsan keyfini sürüyor; evlilikte de sevap var mı yâ Rasûllallah?” demişler.

“—Evet, onda da sevap var tabii... Ya harama baksaydınız, o zaman günah olmayacak mıydı?.. Demek ki, evlilikte de sevap var!”

Allah Allah, çok Şükür yâ Rabbi! Bizim dinimiz ne güzel ki, evleniyoruz, sevap kazanıyoruz; yemek yiyoruz, sevap kazanıyoruz; yemiyoruz, sevap kazanıyoruz... Arkadaş ziyaretine gidiyoruz, sevap kazanıyoruz. Hasta ziyaretine gidiyoruz, sevap kazanıyoruz... Kimseye muhtaç olmayalım, helâl para kazanalım diye, ticaretimize gidiyoruz; sevap kazanıyoruz.

الْكَاسِبُ حَبِيبُ اللَّهِ .

(*El-kâsibü habîbu'llâh*) “Kesb ü ticaretle meşgul olan, Allah'ın sevgili kuludur.” diyor Peygamber Efendimiz.

“—Doğru sözlü tüccar siddîklerle, şehidlerle beraberdir.” diyor Peygaber Efendimiz.

Kendisi ticaret yapmış. Onun için, müslümanlığı şöyle hayattan kopup da, dağ başında ibadet etmek diye anlamayın!.. Ramazan’da ibadet etmek diye anlamayın!.. Kadir Gecesinde ibadet etmek diye anlamayın!.. Müslümanlık devamlıdır, her an...

(*Hûş der dem*) Her zaman şuur başta olacak. Akıl her zaman dimdik ayakta olacak. “Ben Rabbimin rızasına uygun hareket edeyim, aman gaflete düşmeyeyim, aman günaha dalmayayım!” diye düşünecek. Müslümanlığın özü bu... Yoksa, o cennetin sevapları kolay kazanılmaz. Her anda niyetini doğru dürüst tutarsan, o zaman sevap olur. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi öyle şuurlu müslüman eylesin...

e. Kadir Sûresi

Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurmuş ki Kur’an-ı Kerim’de, *bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ . وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ
الْقَدْرِ . لَيْلَةُ الْقَدْرِ

خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ . تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا
بِإِذْنِ رَبِّهِمْ، مِنْ كُلِّ أَمْرٍ . سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ
الْفَجْرِ

(İnnâ enzelnâhu fî leyleti'l-kadr. Ve mâ edrâke mâ leyletü'lkadr. Leyletü'l-kadri hayrun mi elfi şehri. Tenezzelü'l-melâiketi ve'r-rûhu fihâ bi-izni rabbihim min külli emr. Selâmün, hiye hattâ matlai'l-fecr.) (Kadir, 97/1-5)

(İnnâ enzelnâhu fî leyleti'l-kadr) “Biz onu Kadir Gecesi’nde indirdik.” Onu dediği nedir?.. Müfessirler diyorlar ki, Kur’an-ı Kerim’dir. Sûrenin ilk ayet-i kerimesinde hemen onu diye başladı, zamirle başladı. Niye onu dedi, daha önce geçmedi?.. O, ta’zim içindir. Yâni, o kadar meşhur, o kadar ma’lûm, o kadar muteber, o kadar muazzam ve hürmete şâyan ki, o dedi mi anlaşılıyor. *(İnnâ enzelnâhu fî leyleti'l-kadr)* “Biz Kur’an-ı Kerim’i Kadir Gecesinde indirdik.”

“—23 senede ayet ayet gelmiş Peygamber Efendimiz’e?..”

Diyorlar ki:

“—Semâ-ı dünyâyâ Kadir Gecesi’nde nazil oldu. Sonra necmen necmen, grup grup, hadiselerle göre Peygamber Efendimiz’e indi. Bu esrâr-ı ilâhî... Yâni Levh-i Mahfuz’dan semâ-ı dünyaya indirilişi Kadir Gecesi’nde...”

Kadir Gecesi ne demek?.. Kadir; kıymet, şeref, itibar demek. “O adamın kadr ü kıymeti yoktur!” deriz. Yâni, şeref ve itibar gecesidir. Bir mânâyâ böyle demişler. Neden?.. Burada çok sevaplar kazanılıyor, insan cennetini, Allah’ın rızasını kazanıyor. Kadirlere eriyor, kıymetli şeyleri elde ediyor. Onun için Kadir Gecesi denmiş.

Bazıları da demişler ki: Kadir, takdir etmek mânâsındadır. Mukadderatın tayin edildiği gecedir.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ .
فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ

(الدخان: ٤-٣)

(Innâ enzelnâhü fî leyletin mübâreketin innâ künnâ münzirîn.

Fîhâ yufraku küllü emrin hakîm) [Biz onu mübarek bir gecede indirdik, şüphesiz biz uyarıcıyız. Her hikmetli işe o gecede hükmedilir.]
(Duhan, 44/3-4)

Duhan Sûresi'nin başındaki o leyle-i mübareke de, bu delâletle, işte Kadir Gecesi'dir. "Kadir Gecesi'nde Allah umûru takdir buyuruyor, meleklerine tavzif ediyor, veriyor. Bir dahaki seneye kadar olacak icraatı veriyor." diye rivayetler var. Kadir; takdir etmek, tayin etmek mânâsından geliyor diyenler de var. Amma, her hâl ü kârda muhteşem bir gece...

(Ve mâ edrâke mâ leyletü'l-kadri) "Kadir Gecesi'nin ne olduğunu sana ne bildirdi?.. Ne bildirebilirdi, nasıl bilebilirdin?.."

Allah-u Teâlâ Hazretleri, bir şeyin böyle kıymetini bildirmek istediği zaman, Peygamber Efendimiz'e Kur'an-ı Keriminde bu ifade ile hitab ediyor. *(Ve mâ edrâke)* *(Ve mâ yüdrîke)* gibi ifadeler kullanıyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, bu Kadir Gecesinin feyzini, şerefini Peygamber Efendimiz'e vahiy ile bildirmiş, öyle mâlûm oluyor. Yoksa, nereden bilebilirdi?.. İnsanoğlu onun kadrini,

şerefini anlayamazdı.

(*Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehri*) “Kadir Gecesi bin aydan hayırlıdır.” Nasıl bin aydan?.. Ramazan olmayan, içinde Kadir Gecesi olmayan bin tane aydan daha hayırlıdır.

Onun için, bilmiyorum bu Ramazan’da işte tutan tuttu, kaçırın kaçırıldı. Bir dahaki Ramazan’a hiç olmazsa şimdiden niyetinizi hâlis, sâlih tutun: “Bir dahaki Ramazan inşaallah, Ramazan’ın son on gününde şu i’tikâf sünnetini de yapayım! Hep oruç tutuyoruz tutuyoruz, bir de şu sünneti de yapayım!” diye, ona azmedersiniz inşaallah... Çünkü, kadr ü kıymeti çok fazla olan o geceyi yakalamak öylece inşaallah müyesser olur.

(*Tenezzelü'l-melâiketi ve'r-rûhu*) “Melekler iner, Ruh da iner, (*fîhâ*) bu gecede... (*Bi-izni rabbihim*) Rablerinin izniyle, müsaadesiyle, fermanıyla inerler.” Sanki müslümanlar buradan neşeyle, zevkle, hazırlıkla, güle oynaya hacca ibadete gidiyorlar gibi, Kadir Gecesi’nde melekler yeryüzüne öyle inerler. Onlar için çok büyük itibarlı bir gece bu gece...

(*Tenezzelü'l-melâiketi ve'r-rûhu*) “Melekler iner, Ruh da iner.” Bu er-Ruh nedir?.. demişler ki: “Ruh çok azim bir melektir. Öteki melekler bir saf olacaklar, Ruh tek başına bir saf olacak. O kadar azim bir melektir. Allah’ın çok sevgili, çok itibarlı bir meleğidir.” Ruh da iner.

Bazıları da demişler ki: “Ruh Cebrâil AS’ın sıfatıdır. Rûhu’lemîn, Cebrâil AS’dır. Cebrâil AS da iner.”

Bu gecede bizim gibi sade insanların anlayamadığı böyle bir teşrif oluyor. Semadan yeryüzüne melekler nüzul ediyor. (*Min külli emr*) “Her türlü emri yerine getirmek üzere, vazifeyi ifa etmek üzere, çeşitli sebeplerle yeryüzüne inerler.”

(*Selâmün hiye hattâ matlai'l-fecr*) “Bu gece kendisi sâlîme bir gecedir.” Yâni, ta fecir zamanına kadar, her türlü maddî mânevî afetten mahfuz bir gecedir.” Onun için erbâb-ı kulûb, bu Kadir Gecesinin halini, havanın letâfetinden sezerlermiş. “Bu gece Kadir Gecesi çünkü, selâmet var... İşte fırtına yok, bora yok, zelzele yok...” diye oradan Kadir Gecesi’ni erbâb-ı kulüb anlarırmış.

Bir de diyorlar ki: “Melekler selâm verir, Cebrâil selâm verir. Kullara gelirler, musafaha ederler, selâmı tebliğ ederler. Allah-u Teâlâ Hazretleri kullarına selâm verir.

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ

(يس: ٥٨)

(*Selâmün kavlen min rabbın rahîm.*) diye cennette olacak ya, yanlış anlaşılmasın diye *kavlen* diye de tasrih ediyor: “Söz olarak, Allah-u Teâlâ Hazretleri, ‘Selâm size ey kullarım!’ diyecek cennette.” (Yâsin, 36/58)

Bu Kadir Gecesi’nde de Allah’ın, meleklerin, Cebrâil AS’ın, Rûh-u Emîn’in böyle selâmları olacak... “O selâma erdiği zaman, o musafahaya erdiği zaman, insanın içine bir ürperti gelir.

O selâm işte Cebrâil AS'ın musafahasıdır, selâmıdır.” diye kitaplarda yazmışlar.

(*Hiye hattâ matlai'l-fecr.*) “Bu fecrin doğuşu zamanına kadardır.” Gün doğuncaya kadar yazmış bazıları; yâ gün başka, fecir başka... Alimin de dikkatli olması lâzım! Dikkatli olmazsa, olmuyor.

“—Ne zaman fecir doğuyor?..”

“—Çık yüksek bir yere, doğu tarafına doğru bak, ne görüyorsun?..”

“—Hiçbir şey göremiyorum, her taraf masma-vi...”

“—Tamam, gecedesin daha...”

“—Hocam, bir şey görmeğe başladım, ufuk şöyle bir aydınlandı, güneş şuradan doğacak, anladım. Şu taraftan değil, bu taraftan değil, işte güneş buradan doğacak, belli oldu.”

“—Nereden belli oldu?..”

“—Orası tam lacivert-karanlık değil, orada biraz ışık emaresi var!..”

“—İşte fecir o... Gece oradan inficar etmeğe, yarıp çekilmeğe, gitmeğe başladı. O taraf aydınlanmağa başladı. Fecir odur.”

Gece bitti, sabahın vakti girdi. Oruç tutuyorsan, çek elini yemekten bakalım, fecir başladı. Çünkü, yemek yeme zamanı geçti. Karanlıkta yiyebilirdin, orası lacivertken yerdin. Ufuk beyazlandığı zaman, orası aydınlanmağa başladığı zaman, artık yiyemezsin!..

İlk başta şöyle bir dikine projektör ışığı gibi bir şey olur, geçer; o fecr-i kâzibdir. Ondan sonra ufuk aydınlanır. Bak işte dağın silüeti belli oluyor. Şuradan şuraya dağlar belli oluyor. Gök orası, yer burası... Hah, işte gökle yerin ayrılması anlaşılmağa başladığı zaman, fecir zamanı başlamış oluyor.

Bu hayır, bu bereket, bu mânevî pazar o zamana kadar devam ediyor.

“—E güneş doğuncaya kadar değil mi?..”

Hayır, fecir doğuncaya kadar... Fecrin doğma zamanı, sabahın girme zamanıdır, gecenin bitme zamanıdır. Güneşin doğma zamanı, o ayrı... (*Hattâ matlai’ş-şems*) demiyor ki!.. Güneşin tuluu zamanına kadar demiyor, fecrin tuluuna kadar diyor. Demek ki, seher vaktine kadarmış, sahur vaktine kadarmış bu pazar... Ondan sonra tamam oluyormuş.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, Kadr’e erenlerden eylesin... Kadr’i ihyâ edenlerden eylesin... Çok sevaplar kazanmayı, böyle bir ömre bedel sevaplar kazanmayı; böylece cennetine, cemâline ermeyi nasîb eylesin...

f. Kadir Gecesi Yapılacak İbadetler

Bu Kadir Gecesi nasıl ihyâ edilir?.. Gece ölü geçmiyor, boş geçmiyor; Kadir Gecesi diriltilecek. Nasıl dirilir?..

İlk şartı, yatsı namazını, sabah namazını camide kılmak... İhyânın şartlarından birisi bu...

“—Yatsıyı kıldık hocam, tamam, yarısını kurtarmışız.”

“–Sabaha da gel!”

Bütün gece ibadet edip de sabah namazına camiye gelmemekten, bütün gece uyuyup da kaideye uygun olarak sabahleyin namaza gelmek daha iyidir. Kendi bildiğine iş yapmak değil, söz dinlemek daha iyidir. Bid’at değil, sünnete uymak iyidir. Sünnet nedir?.. Camiye gelmektir, cemaate devam etmektir. Onun için, camiye gel!..

“–Hocam, işte dayanamıyorum da, sahur yediğim zaman bir gaflet çöküyor da, namazı kılıveriyorum, cump yatıyorum...”

Yanlış!.. Sahurdan önce uyu!.. Yatsı namazından sonra hemen evine kaç, kimseyle konuşmadan yat; sahura kaltıktan sonra dişini sık, sabah namazını camide kıl!..

“Sabah ve yatsıyı gelip camide kılmağa münafıklar güç yetiremezler. Onlarla bizim aramızdaki fark, bizim sabaha, yatsıya camiye gelmemizdir.” diyor Peygamber Efendimiz.

“Bir kimse yatsı namazını camide kılsa, gecesini ihyâ etmiş olur. Sabah namazını camide kılsa, gündüzünü ihyâ etmiş olur. Böylece bütün gün ihyâ olmuş olur.” buyuruyor.

Bu işin sırlarından birisi budur ki, sabah namazına da camiye geleceksiniz.

İkincisi; şimdi biraz istirahat imkânınız olursa, yatacaksanız; abdestli yatın!.. Çünkü abdestli yatan kimsenin, gecesini melekler ibadet etmiş gibi yazarlar. Bu da işin bir kârlı tarafı.

Üçüncüsü; sahura kalkın!.. Sahur, teheccüd zamanıdır.

“—Hocam, karnım tok, iştahım yok, akşamdan çok yemişim...”

Yâhu kalk, namaz kıl!.. İlle yemek için kalk demiyoruz ki... O vakit kıymetli vakittir. Birazcık su bile içsen, sahura kalk! İki rekât namaz kıl, teheccüd sevabını kazan! Kâbe'nin içinde namaz kılmak gibi, yüz bin misli sevap var, daha fazla sevap var... Teheccüd namazını kaçıрма!.. Hele bu gecede kaçıрма!

Onun için, git, saati kur, bir saat uyu!.. Anana, babana, konuna komşuna tembih et:

“—Bak benim ayağımdan sürükleyin, yataktan kaldırın!.. Sakın ha beni unutmayın, sahura kaldırın!” diye.

Sahura da kalkın!.. İhyâ şartlarından birisi de o... Sahurda teheccüd namazı kılarırsınız.

Sonra, tesbih çekin, zikir yapın! En faziletli ibadet zikirdir. Hattâ demişler ki:

“—Cihad etmek, düşmanla savaşmak mı üstün, zikir mi daha üstün?..”

Alimlerin bazıları demişler ki:

“—Zikir üstün!..” Bazıları da demişler ki:

“—E artık kılıcıyla düşmana saldırmış, düşman ona kılıç vurmuş, o düşmana kılıç vurmuş, kılıcı gedik gedik olmuş... Atı yaralanmış, kendisi yere düşmüş, şehid olmuş... O daha üstündür.” diyen olmuş.

Ona rağmen;

“—Hayır, zikir daha üstündür.” diyen olmuş.

Biraz gözünüzü yumun, *Allah* deyin, *Lâ ilâhe illa'llah* deyin, kelime-i tevhid çekin, zikredin; biraz gönlünüz yumuşasın!..

Kalbinizin katılığı gitsin!.. Çünkü:

Bir kez Allah dese aşk ile lisân, Dökülür cümle günah mist-i hazân!

“—Efendim, kaza namazlarını ödesin!..”

Ödesin, tamam... “Kaza namazlarını ödesin!” derken, zikir yaptırmamayı mı istiyorsun sen?..

“—Kur’an okusun!..”

Kur’an okumak da güzel! Geceleyin kalkar, Kur’an okurdu sahabe-i kirâm. Siz de Kur’an okursunuz, geçmiş kaza namazlarınızı, kılamamış olduğunuz namazları kaza edersiniz.

Ondan sonra, teheccüd namazı kılarırsınız. Elinize tesbihi alırsınız, evinizin تنها bir odasına gidersiniz. Tevbe edersiniz:

“—Yâ Rabbi, sen beni benden iyi biliyorsun, ben sana ne diyeyim?.. Nasıl öğerin ben sana kendimi?.. Kusurlarımı biliyorsun yâ Rabbi!.. Sen benim Rabbimsin, ben derdimi kime açacağım; sana açacağım. Senden gayrı penahım yok, senden gayrı gideceğim kapı yok... Eğer açıp da kapını, ben dilenci, fakir, âciz, nâçiz kulunu ikramına erdirirsen; ne mutlu... Kapından koğarsan, nereye gideyim yâ Rabbi!.. Mahvolurum yâ Rabbi, helâk olurum yâ Rabbi, aman beni kapından koğma yâ Rabbi!..” diye göz yaşı dökün!..

Çünkü, göz yaşı dökmekten daha kıymetli bir şey yok... Biraz kalbiniz yumuşasın. Hani “*Cümûdü’l-ayn* şekâvettendir.” diye geçti ya demin hadis-i şerifte. İnsanın gözünün ağlayamaması da kötü bir şey, duygusuzluk... Biraz ağla!.. Eski günahlarını hatırla;

“—Yâ Rabbi, ben bu günahları işledim, benim halim ne olacak şimdi?.. Yaptım bir kere, bir çocukluk ettim. Delikanlılık zamanında hata ettim, arkadaşlara uydum, yaptım... Tevbe yâ Rabbi, *estağfiru’llâh* yâ Rabbi bilerek yaptıklarına... Bilmeden de yaptığım ne kadar hatam vardır, ne kadar çam devirmişimdir, onları da affet yâ Rabbi!” diyerek, tevbe istiğfar edin!.. “*Estağfiru’llâh... Estağfiru’llâh... Estağfiru’llâh el-azîm...*” deyin!

Seher vaktinin sûret-i mahsûsada yapılacak ibadetlerinden birisi nedir?.. Tevbe etmektir, istiğfar etmektir.

وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ

(آل عمران: ١٧)

(*Ve’l-müstağfirîne bi’l-eshâr*) [Seher vaktinde Allah’tan bağış dileyenler] (Âl-i İmran, 3/17) buyrulmuştur.

“—Tevbe yâ Rabbi, ömrü boş geçirdim yâ Rabbi!.. Aman yâ Rabbi, sen bana yardım edersen edersin; etmezsen, bundan sonra benim bu halim yine devam edebilir. Yardım et yâ Rabbi!.. Beni bir an bile kendi nefsimi bırakma yâ Rabbi!.. Beni bana bırakma yâ Rabbi!.. Zikrinde,

şüküründe, hüsn-ü ibadetinde bana yardım eyle yâ Rabbi!.." diye, göz yaşı dökerek geçmiş günahlarınıza ağlayın!..

Tevbe edin, Allah'ı zikredin!.. *Lâ ilâhe illa'llâh* deyin, "Senden gayri ilah yok, mâbud yok yâ Rabbi; ancak sana ibadet ederiz, ancak senden yardım isteriz." diye tevbe istiğfar edip; onun varlığını birliğini ikrar edip, tesbih edip, hamd edip, "Verdiğin nimetlere hamd ü senâ olsun yâ Rabbi!" deyip, el açıp dua edersiniz.

Açarsınız, havaya kaldırın kaldırabildiğiniz kadar elinizi, "Aman yâ Rabbi!" deyin!.. Gözünüzü kapayın! Evde yalnız olursa insan, daha iyi ağlayabilir. Yalnız bir odada, تنها bir odada göşyaşı dökün, ağlayın, isteyin, isteyin!..

Kurnazlıklardan bir tanesi: Hep kendiniz için istemeyin!.. Çünkü, kendisi için yaptığı dua ya kabul olur, ya kabul olmaz. Ama kardeşi için yaptığı dua makbuldür. Müslüman kardeşin müslüman kardeşine yaptığı dua, en sür'atle kabul olunan dualardandır.

"—Yâ Rabbi, şu kardeşime..." Adını sanını söyleyerek de olur, umûmî de olur. "Benim dostlarıma yâ Rabbi, müslümanlara yâ Rabbi!.." diye onlara dua edin! Çünkü Allah onlara, sizin istediğinizi verirken, sizi de mahrum bırakmaz.

Onlara da öyle dua edersiniz, kaza namazları da kılarırsınız, Kur'an-ı Kerim de okursunuz. Vakitlice camiye de gelir, sabah namazını da cemaatle kılarırsınız. Allah-u a'lem, böyle bir gece geçirmek iyi olur, ihya etmek olur. Allah-u Teâlâ Hazretleri bilerek bilmeyerek işlediğimiz günahlarımızı afv ü mağfiret eylesin...

g. Hatm-i Hâcegân ve Dua

Estağfiru'llâh... (4 defa)

Estağfiru'llâh el-azîm, el-kerîm, er-rahîm ellezî lâ ilâhe illâ hû, el-hayyel-kayyûmü ve etûbü ileyh... Ve es'elühü't-tevbete, ve'lmağfirete ve'l-hidâyete lenâ, innehû hüve't-tevvâbü'r-rahîm...

Tevbete abdin zâlimin li-nefsihî lâ yemlikü li-nefsihî mevten ve lâ hayaten ve lâ nüşûrâ...

Allâhümme ente rabbî, lâ ilâhe illâ ente halaktenî, ve ene abdüke ve ene alâ ahdike ve va'dike me'steta'tü eüzü bike min şerri mâ sana'tü, ebûu leke bi-ni'metike aleyye ve ebûu bi-zenbî fa'ğfirlî,

feinnehû lâ yağfiru'z-zünûbe illâ ent...

Allâhümme salli salâten kâmileten ve sellim selâmen tâmmâ, alâ seyyidinâ muhammedi-ni'llezî tenhallü bihi'l-ukad, ve tenfericü bihi'l-küreb, ve tukdâ bihi'l-havâicü ve tünâlü bihi'r-ragâibü ve hüsnü'l-havâtim, ve yüsteska'l-gamâmü bi-vechihî'l-kerîm, ve alâ âlihî ve sahibihî fî külli lemhatin ve nefesin bi-adedi külli ma'lûmin lek...

Allâhümme şeffi'hu fînâ bi-câhîhî indek... (3 defa)

—Fâtiha-i Şerife mea'l-besmele...

.....

—Üç salevât-ı şerife... ..

—Bir Elem neşrah leke Sûresi, besmeleyle...

.....

–Onbeş İhlâs-ı Şerif Sûresi besmeleyle...

.....

–Fatiha-i Şerîfe mea'l-besmele...

.....

–Üç salevât-ı şerife... ..

Fa'lem ennehû:

–*Lâ ilâhe illa'llâh...* (On defa)

*Lâ ilâhe illa'llâhu'l-melikü'l-hakku'l-mübîn...
Muhammedün rasûlü'llâhi sâdiku'l-va'dil-
emîn...*

*Allâàhümme salli alâââ, seyyidinâââ... Mu-
hammedini'nnebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Aali-
hiii, ve sahibihiii, ve sellim... (3 defa)*

[Hatmin İhlâsları vs. okunduktan sonra:]

Sübhâne rabbiye'l-aliyyi'l-a'le'l-vehhâb...

*El-hamdü lillâhi hakka hamdih... Nahmedühû
bi-cemîi mehâmidih... Ve's-salâtü ve's-selâmü
alâ hayri halkihî muhammedin ve âlihî, ve
sahbihî, ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...*

*Salâten ve selâmen dâimeyni mütelâzimeyni
ilâ yevmi'd-dîn...*

*Emmâ ba'dü feyâ rabbenâ, yâ rabbenâ, yâ
rabbe'l-âlemîn!.. Âcizâne nâçizâne yapmış
olduğumuz ibadet ve taatleri, hayrât ü
hasenâtımızı, sadakât ve meberrâtımızı,
kardeşlerimizin okumuş olduğu on iki adet
hatm-i Kur'an-ı Kerim'i, kırk bin adet çekilmiş
olan kelime-i tevhidi, 4444 adet okunmuş
olan Salât-ı Tefriciyeyi, 89 adet okunmuş olan*

Yâsin-i Şerif'i; Cevat Sağlık kardeşimizin ruhu için okunmuş olan yüz bin kelime-i tevhidle, altı bin İhlâs-ı Şerif'i;

Yâ Rabbi, sâir kardeşlerimizin yapmış oldukları, bize iletememiş oldukları ibadet ve taatleri, zikirleri, tesbihatı, Kur'an- ı Kerim okumalarını lütfunla, kereminle kabul eyle...

Yâ Rabbi, yâ mucîbe'd-deavât, yâ hafîyye'l-eltâf, ecr-i cezîl, sevâb-ı kesîr ihsân etmene vesîle eyle...

Hâsıl olan ücûr u mesûbatı evvelen ve hâssaten efendimiz, peygamberimiz, rehberimiz, nümûne-i imtisâlimiz, gözümüzün nuru, gönlümüzün sürûru, dertlerimizin ilacı, başımızın tacı Muhammed-i Mustafâ –*aleyhi efdalü's-salevâtü ve ekmülü'ttahiyyâtü ve't-teslîmât*– Hazretleri'ne âcizâne, fakîrâne, hâlisâne, muhibbâne hibe ve hediye eyledik, şu mübarek Kadir Gecesi'nde yâ Rabbi vâsıl eyle... Hediyelerimizden rûh-u Peygamberîyi hoşnud eyle... Yâ Rabbi, Peygamber Efendimiz'in sevgisine, şefaatine, iltifatına, teveccühüne biz âciz, yüzü kara ümmetlerini mazhar eyle...

Yâ Rabbi, onun cümle âlinin, ashabının, etbânının, ve sâir enbiyâ ve mürselînin, evliyâullah u mukarrabînin ve sâlihînin, müttakînin ruhlarına; hâssaten Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-ı turûk-u aliyemizin ervânıha hediye eyledik, vâsıl eyle... Hulefâsının, müridlerinin, muhiblerinin ruhlarına ihsân eyle...

Yâ Rabbi, şu zikirleri, sûreleri, hatimleri çekmiş, okumuş olan kardeşlerimizin ve burada bulunan cemaatimizin ve sâir ihvânımızın ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, akrabalarının, analarının, babalarının, dedelerinin, nenelerinin, kardeşlerinin, evlatlarının, dostlarının, arkadaşlarının ruhlarına hediye eyledik, vâsıl eyle...

Yâ Rabbi, bu beldeleri fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gâzilerin, muvahhid askerlerin, sultanların, vezirlerin, komutanların ruhlarına ikram eyle...

Yâ Rabbe'l-âlemîn, beldemizin medâr-ı iftiharî sahabe-i kirâmın, Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nin ve sâir sahabenin, tabîinin, evliyânın ruhlarına ikram eyle...

Camimizin bânîsi İskender Paşa'nın ve bütün sair hayrât ü hasenât sahiplerinin ruhlarına ikram eyle...

Yâ Rabbi, şu camiden güzerân eylemiş olan cemaatlerin, imamların, müezzinlerin; caminin çevresinde medfun bulunan mü'minîn ü mü'minâtın, beldemizde medfun bulunan mü'minîn ü mü'minâtın; Adem Atamız AS'dan bugüne kadar yaşamış olup, gelip geçmiş, ahirete intikal etmiş olan bütün mü'minîn ü mü'minât ve müslimîn ü müslimâta da ikram eyle...

Cümlesinin kabirlerini şu hediyelerimizin nuruyla, fazl ü kereminle pürnûr eyle... Ruhlarını şu hediyelerimizden haberdar eyleyip memnun ve mesrur eyle...

Yâ Rabbi hem bizlerin hem onların derecelerini a'lâ eyle... Makamlarımızı yüksek eyle... Yâ Rabbi, bizlere tevîkîni refîk eyle... Zikrinde, şüküründe hüsn-ü ibadetinde bize yardım eyle...

Yâ Rabbi, bizi bize bırakma!.. Nefsimize bırakma... Nefse, şeytana uydurma... Tevîkîni bizlere refîk eyle... Hakkı hak olarak görüp ona tabî olmayı bizlere nasîb eyle yâ Rabbi!.. Bâtılı bâtil görüp, ondan uzak durmayı nasîb eyle yâ Rabbi!.. Ahir zamanın fitnelerinde bizleri helâk eyleme yâ Rabbi!..

Yâ Rabbi, yolumuzu şaşırıttırma... İzzetten sonra zillete düşürme... Kabulden sonra reddeyleme... Hidayetten sonra dalâlete uğratma...

Yâ Rabbe'l-âlemîn, sevdiğin, razı olduğun sıfatlar ile bizi muttasıf eyle... Sevmediğin hallerden, sıfatlardan, huylardan bizleri pâk eyle...

Yâ Rabbi, bizleri sevdiğin, razı olduğun kul olarak huzuruna gelmek nimetine nâil eyle...

Yâ Rabbi, kendilerinden mes'ul olduğumuz ailelerimizin, evlatlarımızın, zürriyetlerimizin de terbiyesini güzel yapmayı bizlere nasîb eyle... Onları da mü'min-i kâmil, sâlih, velî, makbul kullar eyle...

Yâ Rabbi, bizim nesillerimizden fâsık, fâcir, zâlim, kâfir, müşrik getirme...

Yâ Rabbe'l-âlemîn, dünyanın ve ahiretin bildiğimiz ve bilmediğimiz hayırlarının her çeşidine bizleri mazhar eyle... Dünyanın ve ahiretin bildiğimiz ve bilmediğimiz şerlerinden, tehlikelerinden sana sığınırız, bizleri hıfz eyle...

Yâ Rabbe'l-âlemîn, bizleri dinde fakih eyle... Kitabının ehli eyle... Rasûlünün hak sünnetine uymayı nasîb eyle... Peygamber Efendimiz'in sünnetini ihyâ etmek sûretiyle, ümmetin fesada uğradığı şu ahir zamanda, şehid sevapları almayı bizlere nasîb eyle yâ Rabbi!...

Yâ Rabbi, hastalarımıza şifa ihsân eyle... Çocukları olmayan kardeşlerimize hayırlı evlâtlar ihsân eyle... İmtihana girecek kardeşlerimizi imtihanlarında muvaffak eyle...

Yâ Rabbe'l-âlemîn, hastalarımıza şifâ, dertlerimize devâ ihsân eyle... Her işimizin önünü, sonunu hayreyle...

Yâ Rabbe'l-âlemîn, sen duaları kabul edicisin, bizim dualarımızı kabul eyle... Ekremü'l-ekremîn'sin, ikramına bizleri mazhar eyle... Erhamü'r-râhimîn'sin, rahmetine bizleri gark eyle...

Yâ Rabbe'l-âlemîn, nice Ramazanlara hayırlarla, feyizlerle ermeyi bizlere nasîb eyle... Nice Kadirleri idrak edip ihyâ etmeyi bizlere nasîb eyle...

Yâ Rabbe'l-âlemîn, son nefeste cümlemize ol kelime-i tayyibe-i münciye-i mübâreke ki, buyurun;

"Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû" diyerek imân-ı kâmil ile, Kur'an-ı Kerim ile ruh teslim etmeyi nasîb eyle...

Cennetteki makamımızı müşahede ede ede can vermeyi nasîb eyle... Rasûl-i Edîbinin cemâlini göre göre ruh teslim etmeyi nasîb eyle...

Yâ Rabbi, bizi dünyada ahirette aziz ve bahtiyar eyle... Hor ve zelil eyleme... Cehennemine düşürme... İlk giren bahtiyar kullarıyla beraber, bizleri de cennetine dahil eyle...

Yâ Rabbi, bizi ahirette Peygamber Efendimiz'e komşu eyle... Yâ Rabbi, dünyada da rüyalarda cemâlini görmeyi nasîb eyle...

Yâ Rabbi, senin cemâl-i bâ-kemâlini görecek bahtiyar kulların zümresine, biz acizleri de dahil eyle...

Bi-hürmet-i esmâike'l-hüsnâ, ve bi-hürmeti habîbike'l-müctebâ muhammedini'l-mustafâ, ve bi-hürmeti hatemâti'l-kur'ani'l-azîm, ve bi-hürmet-i salevâti's-şerifeh, ve bi-hürmeti sûveri's-şerifeh, ve bi-hürmeti ezkâri's-şerifeh, ve bi-hürmeti ramadàn el-mübârek, ve bi-hürmeti leyleti'l-kadr, ve bi-hürmeti esrâri sûreti'l-fâtihah!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

15. 06. 1985 - İskenderpaşa Camii

[Bütün MÜBAREK GÜN VE GECELER](#)

[sohbetlerine PDF olarak](#)

[ulaşmak için tıklayınız.](#)

